

Ελευθερόπολις

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΩΝ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΧΡΟΝΟΣ 8ος, ΦΥΛΛΟ 30ο, ΙΟΥΛΙΟΣ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003, ΤΙΜΗ 0,01 ΕΥΡΩ, ΣΟΥΛΙΟΥ 124 ΤΚ 173 42 ΑΘΗΝΑ

Εκδηλώσεις του καλοκαιριού

ΕΝΑ ΑΚΟΜΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΤΕΛΕΙΩΣΕ και είναι πια η ώρα για μια σύντομη παρουσίαση των δραστηριοτήτων στο χωριό μας.

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν από την ευχάριστη μονοήμερη εκδρομή, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 22 Αυγούστου. Τελικός μας προορισμός ήταν το Δαμιόνη Ρεθύμνου, αφού πρώτα περάσαμε από το Κουρταλιώτικο Φαράγγι και τη Μονή Πρέβελη.

Σελίδα 4

Και φέτος τελέστηκε Αγία Λειτουργία στο εξωκλήσι του Αγίου Αντωνίου από τον εφημέριο του χωριού μας παπα Μανώλη. Τη λειτουργία παρακολούθησε πλήθος συγχωριανών μας.

Σελίδα 4

Δεν αφήσαμε όμως παραπονεμένα ούτε τα παιδιά, μια και στις 11 Αυγούστου δόθηκε παράσταση Καραγκιόζη την οποία παρακολούθησαν με μεγάλο ενδιαφέρον.

Σελίδα 5

Από τούτο το καλοκαίρι δεν έλειψαν ούτε οι πολιτιστικές εκδηλώσεις. Στις 30 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε στο Ζάππειο Μέγαρο η παρουσίαση του Ιστορικού Λευκάματος «Ελευθέριος Βενιζέλος», το οποίο εκδόθηκε πρόσφατα από το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Βενιζέλος».

Σελίδα 10

Φθινόπωρο

Νιόβγαλτη χλόη ξεπετάχτηκε,
στα χορτασμένα απ' τα πρωτόνερα χωράφια!
Γοργά ο ζευγολάτης ετοιμάστηκε,
να ρίξει σπόρους, που θα γίνουνε χρυσάφια!

Φθινόπωρο τη γη μας αγκαλιάζει!
Απλώνεται παντού η συννεφιά!
Μ' άνοιξη λέω θα ξανάρθει, δεν πειράζει!
Και θα σκορπίσει τη γαλήνη στην καρδιά.

Κιτρίνισαν τα φύλλα στ' ακροκλώνια
και πέφτουνε στη γη τροφοβροχή!
Φεύγουν ταξίδι μακρινό τα χελιδόνια,
τη μελαγχολική του χρόνου εποχή!

Από την ποιητική συλλογή
του Χρίστου Ιωάν. Καλλιτσάκη «Γαλήνη»
Χανιά 1983.

Συνέδριο Κρητών όπου γης

ΕΝΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ έλαβε χώρα φέτος στην Κρήτη (Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης, Κολυμπάρι, 20-24 Αυγούστου), το δεύτερο συνέδριο «Κρητών όπου Γης», στο οποίο συμμετείχαν Κρήτες απ' όλα τα μέρη και πλάτη του κόσμου, συζήτησαν για τα θέματα που αφορούν το νησί.

Ρεπορτάζ στη σελίδα 15

Ο συγχωριανός μας
υπουργός Οικονομίας
και Οικονομικών
κ. Ν. Χριστοδουλάκης,
κατά την έναρξη
των εργασιών
του Συνεδρίου

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γάμοι

Η Στυλιανή Ροκάκη του Αντώνη και της Μαρίας και ο Παπαδομανωλάκης Γιάννης, παντρεύτηκαν στις 19 Ιουλίου 2003, στους Αρμένους. Η Ελένη Πατριωτάκη του Σταύρου και της Κατίνας και ο Γιάννης Πενταγιώτης παντρεύτηκαν στις 28 Ιουλίου, στα Χανιά. Τους ευχόμαστε να ζήσουν χαρούμενοι και ευτυχισμένοι.

Γεννήσεις

Στις 30 Ιουνίου η Νεκταρία Σηφογιαννάκη σύζυγος του Γιώργου Αντ. Καλλιβρετάκη γέννησε αγοράκι.

Στις 12 Αυγούστου 2003 η Μαριάννα Τρικεριώτη - Παραδείση σύζυγος του Δημήτρη Καλλιβρετάκη γέννησε αγοράκι. Να τους ζήσουν.

Βαπτίσεις

Στις 18 Ιουλίου 2003 βαπτίστηκε στους Αρμένους η κόρη του Μανώλη Καραβελάκη και της Μαρίας και ονομάστηκε Χαρίκλεια. Νονός ο ήταν Λευτέρης Γιαπιτζάκης.

Στις 20 Αυγούστου 2003 βαπτίστηκε στο Ηράκλειο, η κόρη του Δημήτρη Φρεσκάκη και της Αικατερίνης Πατεράκη, και ονομάστηκε Μαρία - Αικατερίνη.

Στις 9 Αυγούστου 2003 βαπτίστηκαν στους Αρμένους τα παιδιά του Χρήστου Τσιτσιρίδη και της Χρυσούλας Καραγιαννάκη. Το κορι-

τσάκι βάπτισαν ο Κωστής Τσιτσιρίδης και η Ηλέκτρα Κουλουσούσα και ονομάστηκε Φρόσω, και το αγοράκι η Ναυσικά Σοφιανού και ονομάστηκε Στρατής.

Στιγμιότυπο από τη βάπτιση των παιδιών του Χρήστου Τσιτσιρίδη και της Χρυσούλας Καραγιαννάκη.

Στις 24 Αυγούστου βαπτίστηκε στους Αρμένους η κόρη του Γιάννη Νικολαράκου και της Δημήτρας Παράσχου (Αρμενιανή από τη μητέρα της Μαρία Μαραγκουδάκη) και ονομάστηκε Μικαέλα. Νονά η ήταν Χαρίκλεια Βλαμάκη - Χατζιδάκη.

Στις 7 Σεπτεμβρίου βαπτίστηκε στη Χαλκίδα η κόρη του Αντώνη Τσιγιάννη και της Βιβής Μπουτσαράκη (Αρμενιανή από τη μητέρα της Λούλα Τσακιράκη) και ονομάστηκε Αργυρώ -

Αικατερίνη. Νονός ήταν ο Παναγιώτης Δούρος. Να τους ζήσουν.

Πήραν το πτυχίο τους

Ο Κοτίδης Βασίλης του Παναγιώτη και της Μαρίας Καβρουλάκη πήρε το πτυχίο του από το τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης του Πανεπιστημίου Πειραιά.

Η Τσακιράκη Πέγκυ του Κωστή και της Αργυρώς πήρε το πτυχίο της από τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Τους ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία.

Ευχαριστήριο

Αισθανόμαστε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε και διά του Τύπου τον διευθυντή της νεφρολογικής κλινικής και την μονάδα τεχνητού νεφρού του Γενικού νοσοκομείου Χανίων κ. Ν. Καλλιβρετάκη, τον επιμελητή Α' Ι. Τζανάκη, τον επιμελητή Β' Β. Σπαντιδάκη, τους ιατρούς Νίκο Γυρούση, Σ. Καγιά, Α. Πετροχειλίου, Β. Αρκολάκη, Ρ. Σφακωτάκη καθώς και την προϊσταμένη της νεφρολογικής κλινικής και όλο το νοσηλευτικό προσωπικό της Μονάδας Τεχνητού Νεφρού για την άφογη συμπεριφορά τους ως ιατροί και συνάνθρωποι καθ' όλη τη διάρκεια νοσηλείας του πατέρα μας Στέλιου Τσακιράκη στην νεφρολογική κλινική.

Τα παιδιά του
Γιάννη Τσακιράκη
και Λούλα Τσακιράκη-Μπουτσαράκη

Παραδοσιακός γάμος

Ένας-εκλεκτός παραδοσιακός γάμος έγινε στις 16 Αυγούστου στο χωριό Ρουσοσπίτι, λίγα χιλιόμετρα έξω από το Ρέθυμνο. Γαμπρός ο γιος του συγχωριανού μας Βαγγέλη Καβρουλάκη (του Γερογιάννη), ο Γιώργος Καβρουλάκης και νύφη η Ανθή Μυλωνά. Οι προσκεκλημένοι πολλοί, τα όργανα και η λύρα του Στέλιου Μπικιάκη άρχισαν από του γαμπρού το σπίτι με τραγούδια ανάλογα, για να πάμε να πάρουμε τη νύφη με μαντινάδες και παινέματα τσ' ώρας, ανάλογα πάλι. Μπροστάρης η σημαία με το γαμοκούλουρο στην κορφή και η μπιστολιά στην ώρα τση, ίσα-ίσα για το έθιμο, μπράβοντονε, δυο φορές. Μετά το μυστήριο σ' εκκλησία του χωριού όπου συνοδέψαμε μαζί νύφη και γαμπρό και συνοδεία οργάνων, το γλέντι και το φαγοπότι συνεχίστηκαν ως το πρωί, σε αίθουσα-κέντρο του συλλόγου του χωριού. Κοπέλια να ζήσετε, και τσι γονέους σας και τσι κουμπάρους σας να σας σε χαίρονται και να σας σε καμαρώνουνε και στο μαξούλι με καλό. Η εφημερίδα και εγώ προσωπικά, μόνο ευχές, και μια

μαντινάδα για τον καθένα σας

Στη νύφη :
Όσες φιλές τρυπηματιές
είχε το νυφικό σου
τόσες να είναι οι χαρές
στο νέο σπιτικό σο

και στο γαμπρό:

Γαμπρέ τη νύφη ν' αγαπάς
πολλά λεφτά ας τσι δίνεις
όμως να μη δεχτείς πότε
τα πιάτα να τσι πλύνεις

Και στω κοπελιώ σας Τερεζογιάννης

ελευθερόπολις

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αρμενιανών
Χανίων

«Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ»

Εκδίδεται με τη συνεργασία
του Δημοτικού Διαμερισμάτος Αρμένων

Συντακτική Επιτροπή
Κουρομηλιάκης Βασίλης
Τσακιράκης Γιάννης
Τσιτσιρίδου Ελένη
Χαλβαδάκης Γεώργιος

Εκδότης-Διευθυντής
Γιάννης Σ. Τσακιράκης
Σουλίου 124, 173.42 Αγ. Δημήτριος
Τηλ. 210-99.16.613 Fax: 210-99.57.582

Email: jtsk@hol.gr
ISSN 1109-3056

ΜΕΛΙΣΣΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ του Ιωάννου (1886- 1960)

Από το βιβλίο του Γιάννη Λεντάρη Προέδρου της Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου με τίτλο «Ιατρική και γιατροί των Χανίων», τόμος α΄ - Αποκόρωνας, έκδοση του Κοινοφελούς Ιδρύματος «Αγία Σοφία».

ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ ΣΤΟΥΣ ΑΡΜΕΝΟΥΣ Αποκορώνου. Ήταν το πέμπτο από τα έξι παιδιά του Ιωάννη και της Αναστασίας Μελισσά, το γένος Γερακάκη.

Ο πατέρας του ήταν κτηματίας γεωργός, αλλά εξασκούσε και καθήκοντα πρακτικού γιατρού στο χωριό, ενώ η μητέρα του ήταν νοικοκυρά. Από τα αδέρφια του η δασκάλα Ανδριανή χήρα Μιχαήλ Πανηγυράκη ήταν η μεγαλύτερη και υπηρετούσε

στο Παρθεναγωγείο των Αρμένων. Άλλη αδερφή του ήταν η Αικατερίνη, σύζυγος Πέτρου Θεοδωράκη, μητέρα του ιατρού Ιωάννη Θεοδωράκη γνωστού Οτορινολαρυγγολόγου των Χανίων, που προαναφέραμε.

Ο Αντώνης Μελισσάς έκανε τη βασική σχολική του εκπαίδευση στο δημοτικό σχολείο των Αρμένων, ενώ τη Μέση Εκπαίδευση στο Γυμνάσιο Βάμου και τις τελευταίες τάξεις στο Γυμνάσιο Χανίων.

Φοίτησε στην Ιατρική Σχολή Αθηνών με έξοδα της μεγάλης του αδελφής δασκάλας Ανδριανής Πανηγυράκη και πήρε το πτυχίο του γιατρού το 1909.

Αμέσως μετά υπηρέτησε στον Ελληνικό Στρατό στο Υγειονομικό Σώμα σαν ανθυπίατρος. Προήχθη σε υπίατρο και τελικά σε ιατρό (λοχαγός). Υπηρέτησε συνολικά 5 χρόνια. Στους πολέμους του 1912-13 υπηρέτησε σαν εθελοντής.

Μετά τη στρατιωτική του θητεία, εγκαταστάθηκε στους Αρμένους που τότε ήταν η έδρα του Δήμου Αρμένων στο οποίο υπάγονταν τα 14 γύρω χωριά, από το Κόκκινο Χωριό μέχρι το Σαμωνά (B-N) και από τον Τσιβαρά μέχρι τα Μεγάλα Χωράφια (A-Δ) με συνολικό πληθυσμό 3246 κατοίκους. Στους Αρμένους διατηρούσε ιατρείο και φαρμακείο μαζί, στον κεντρικό δρόμο (παλαιά Εθνική οδός). Ταυτόχρονα διορίστηκε και γιατρός των φυλακών Καλαμίου (Ιτζεδίν). Στον Αποκόρωνα εξάσκησε μάχημη Ιατρική, κυρίως παθολογία αλλά και παιδιατρική, μαιευτική-γυναικολογία και χειρουργική τραυματολογία. Με μια άσπρη φοράδα επισκεπτόταν ασθενείς στα γύρω χωριά, όπου τον καλούσε το καθήκον ανεξάρτητα από ωράριο, γιορτή ή αργία και έχει προσφέρει υπηρεσίες σε εκλεκτά και κορυφαία στελέχη της σημερινής κοινωνίας, που και σήμερα τον μνημόνευαν δημόσια.

Το 1922 αποφάσισε να μετεκπαιδευτεί στο εξωτερικό. Πήγε στην Μέκκα της Ιατρικής της εποχής εκείνης, το Παρίσι και εργάστηκε για 3 χρόνια σ' ένα από τα καλύτερα και γνωστότερα Νοσοκομεία που υπάρχει και λειτουργεί και σήμερα, το Claude-Bernard. Πήρε την ειδικότητα της μαιευτικής και γυναικολογίας από την Ιατρική Σχολή των Παρισίων.

Μετά την επιστροφή του στην Πατρίδα ίδρυσε μαζί με τους ιατρούς Πεντάρη και Γεωργιλαδάκη ιδιωτική κλινική στα Χανιά στο κτίριο της οδού Κισσάμου, που πριν στέγαζε το Δημαρχιακό κατάστημα της πόλης.

Το 1933 μαζί με τον οφθαλμίατρο Δημήτρη Μελισσάκη, εξάδελφό του από τον Τσιβαρά, αγοράζουν το οικόπεδο παραπλεύρως του Βενιζελείου Ωδείου Χανίων και κτίζουν την κλινική Μελισσά. Το οφθαλμολογικό τμήμα με την ονομασία "Αγία Ειρήνη" διευθύνει ο Δημήτρης Μελισσάκης, ενώ το μαιευτικό-γυναικολογικό με την ονομασία "Σωτήρ" διευθύνει ο Αντώνης Μελισσάς. Αργότερα με τη συνεργασία και άλλων γιατρών η κλινική επεκτείνεται σε Γενική με την προσθήκη παθολογικού, παιδιατρικού, καρδιολογικού, ωτορινολαρυγγολογικού, μικροβιολογικού, ορθοπαιδικού, ακτινολογικού και χειρουργικού τμήματος.

Από το 1937 έως το 1939 ο Αντώνης Μελισσάς υπηρετεί τον θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ως αντιδήμαρχος της πόλης των Χανίων, με δήμαρχο τον Νικόλαο Σκουλά. Στη περίοδο αυτή συντελέστηκε σημαντικό έργο στο Δήμο, όπως η ανέγερση της Δεξαμενής και η υδροδότηση της πόλης, η αποχέτευση, η ταξινόμηση και ονομασία των οδών και πλατειών της πόλης, η ίδρυση Πυροσβεστικής υπηρεσίας, κ.ά..

Ο Νικόλαος Σκουλάς εξελέγη Δήμαρχος Χανίων και μετά τη Γερμανική κατοχή, ενώ ο Αντώνης Μελισσάς δεν θέλησε να ασχοληθεί, για προσωπικούς λόγους, μετά το διάστημα της Αντιδημαρχίας του με τα κοινά. Κατά το διάστημα της Γερμανικής κατοχής, η κλινική Μελισσά κατελήφθη από τα στρατεύματα κατοχής ενώ μετά την απελευθέρωση επαναλειτούργησε με τη συμβολή και του ωτορινολαρυγγολόγου Ιωάννη Θεοδωράκη. Ο Αντώνης Μελισσάς εργάστηκε ως ιατρός κλινικάρχης έως το 1955 όπου και συνταξιοδοτήθηκε.

Στην προσωπική του ζωή, είχε την ατυχία να χάσει δύο αγαπημένα του πρόσωπα από την μάστιγα της εποχής, την φυματίωση. Η Δέσποινα Ηλιάκη με την οποία ήταν αρραβωνιασμένος από την εποχή των φοιτητικών του χρόνων κατέληξε μετά από 20ετή μάχη με την ασθένεια. Παντρεύτηκε το 1931 την Ειρήνη Χαραλάμπους Κοκκινιάκη, που απεβίωσε το 1946 χωρίς να αφήσει απογόνους.

Στο δεύτερο γάμο του, με την Ευαγγελία Νικολάου Δρακουλάκη, που έγινε το 1949 στάθηκε περισσότερο τυχερός, αφού ευτύχησε να αποκτήσει το γιο και μοναδικό τέκνο του Γιάννη Μελισσά, που σήμερα είναι καθηγητής χειρουργικής στο Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Πηγές:

- Μητρώο Ιατρικού Συλλόγου Χανίων
- Στεφάνου Κ. Φρεσκάκη "Οι Αρμένιοι στο παρελθόν", έκδοση Συλλόγου Αρμενιανών "Ο Κριτοβουλίδης", Αθήνα 1991
- Μητροπολίτη Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίου, "Η υεία του ανθρώπου στην Ελληνορθόδοξη παράδοση", Ομιλία σε Συνέριο της Ιατρικής Εταιρείας Χανίων, αίθουσα Εμπορικού Επιμελητηρίου Χανίων, 27/9/1990, έκδοση Ιεράς Μητροπόλεως Κισάμου και Σελίνου, Αθήνα 1992
- Νικολάου Ιωάν. Σκουλά, "Αεπτομερής απολογισμός των πεπραγμένων κατά τη διετή Δημαρχιακή περίοδο 1937-1939 Νικολάου Σκουλά και Ίδρυσης της Πόλεως των Χανίων", Έκδοση Πρακτικών, Χανιά 1949
- Ονομασία των οδών, πλατειών κ.τ.λ. της Πόλεως Χανιά, έκδοση Δήμου Χανίων, Τυπογραφείο Ελλήνων Επιστημόνων, Αθήνα 1938
- Σημείωμα της οικογενείας του.

Πρακτικοί γιατροί στους Αρμένους

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΓΙΑΤΡΟΣ γενικών καθηκόντων υπήρξε στους Αρμένους ο Ιωάννης Μελισσάς από το 1850 και μετά, πατέρας του γιατρού Αντώνη Μελισσά. Πρακτική μαμή κατά το πρώτο ήμισυ του αιώνα μας, υπήρξε η Καβρουλάκη Φωτεινή του Βασιλείου. Πρακτική μαμή ήταν

επίσης η Αικατερίνη Πολυχρονάκη, γνωστή ως Βασιλόμπαση. Έζησε μέχρι το 1938. Ήταν κόρη του παπά Μαρκογιαννάκη, τη διαδέχτηκε η κόρη της Μαγδαληνή σύζυγος Αντώνη Λιγιδάκη. Έζησε μέχρι το 1962. Κατά τη Μάχη της Κρήτης το 1941 περιέθαλψε Άγγλους τραυματίες και

κατά την Κατοχή αναμίχθηκε ενεργά στην Αντίσταση.

Πηγές:

- Ιωάννης Βαγιωνάκης, Αντιπρόεδρος Συλλόγου Αρμενιανών "Ο Κριτοβουλίδης" και Ελένη (Λέλα) Θεμιστοκλή Κωνσταντάκη το γένος Μιχ. Πολυχρονάκη.

Οι Αρμενιανοί στο Δαμιόνι

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΗ ΕΚΔΡΟΜΗ πραγματοποίησαν οι Αρμενιανοί, την Παρασκευή 22 Αυγούστου, στο Δαμιόνι Ρεθύμνου. Οι εκδρομείς αναχωρώντας από τους Αρμένους επισκεφτήκαμε

τσούγκρισμα των ποτηριών και τ' άλλα πειράγματα, δεν άργησαν να μας φέρουν στην πίστα και να σύρομε και τον χορό μας το ζάλο, το κατά δύναμη ο καθένας, βέβαια. Κάποιοι βέβαια έκαναν και το μπάνιο τους, παρά το δυνατό ανεμοτσάπουρο* που φυσά ολυχρονής,

Οι εκδρομείς
την είσοδο
της Μονής Πρέβελη.

το Σπήλι, για το πρωινό μας καφέ. Συνεχίσαμε περνώντας από το Κουρταλιώτικο Φαράγγι για τη Μονή Πρέβελη, για ένα προσκύνημα, αγορά διάφορων ειδών του μοναστηριού και μια λεπτομερή ξενάγηση του χώρου, απολαμβάνοντας τη θέα και το απέραντο γαλάζιο του Λυβικού πελάγους. Στη συνέχεια φτάσαμε στο Δαμιόνι, όπου μας περίμενε το ψητό που 'χαμε διαφεντέψει* προ τριημέρου με τον Καβρό το Παντελή και το Παπά-Μανώλη. Το

του χρόνου οθέν εκιά. Εκτός από τ' ανέκδοτα τα τραγούδια στο πούλμαν και την τσικουδιά, το πρόγραμμα είχε τελευταία στάση στη Γιωργιούπολη, για περίπατο απογευματινό και καφέ. Τέτοιες εκδρομές, τις έχομε όλοι μας ανάγκη, γιατί μας δίνεται η ευκαιρία να τα πούμε και να τα πιούμε. Ευχαριστώ όλους τους συμμετέχοντες που δήλωσαν ευχαριστημένοι και εύχομαι του χρόνου να επαναληφθεί.

Τερεζογιάννης

Διαφεντέψει = τακτοποιήσει, Ανεμοτσάπουρο = δυνατός αέρας

Η Θεία Λειτουργία στον Άγιο Αντώνιο

ΕΓΙΝΕ ΚΑΙ ΦΕΤΟΣ όπως κάθε χρόνο στο εξωκλήσι του Αγίου Αντωνίου η καθιερωμένη Θεία Λειτουργία την οποία τέλεσε ο εφημέριος του χωριού μας παπα Μανώλης, υπέρ υγείας των ανθρώπων του χωριού μας των απανταχού Αρμενιανών και όλου του κόσμου. Μεγάλη ήταν η συμμετοχή

του κόσμου και φέτος. Ο παπα Μανώλης ευλόγησε τους άρτους και τα διάφορα εδέσματα που προσέφεραν οι άνθρωποι του χωριού. Αξίζει να σημειωθεί η

προσφορά διάφορων γλυκών από τους συμμετέχοντες και του καθιερωμένου βραστό από τον Αντώνη Γεωργίου Χαλβαδάκη. Ας μας έχει ο Άγιος Αντώνης όλους καλά.

Παράσταση Καραγκιόζη

Παράσταση Καραγκιόζη προσέφερε ο Σύλλογός μας και η ενορία Αρμένων, στα παιδιά του χωριού στις 11 Αυγούστου. Η παράσταση παρουσιάστηκε στην καφετέρια του χωριού μας «Η Γωνιά» από το Θέατρο Σκιών του Νίκου Μπλαζάκη. Την παράσταση παρακολούθησαν τα παιδιά του χωριού με μεγάλο ενδιαφέρον.

Ο Σύλλογος Αρμενιανών «Ο Κριτοβουλιάδης» και η Ενορία Αρμένων σας προσκαλούν στην παράσταση Καραγκιόζη στις 11 Αυγούστου ημέρα Δευτέρα στις 9 το βράδυ στην καφετέρια «Γωνιά».

Καραγκιόζης. Ελληνική παραλλαγή του διαδομένου σε ολόκληρη την Ανατολή θεάτρου σκιών, με κεντρικό ήρωα την ομώνυμη φιγούρα

ΑΝΑΜΦΙΣΒΗΤΗΤΟ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ το γεγονός ότι το θέατρο των σκιών, από την άποψη της τεχνικής πρωτοεμφανίστηκε στις χώρες της Άπω Ανατολής και ότι μπορεί να αποτελέσει κλασικό παράδειγμα μεταφοράς ενός λαογραφικού στοιχείου από τη μια χώρα στην άλλη και προσαρμογής του στις ιδιαίτερες εθνολογικές συνθήκες της καθεμιάς από αυτές. Γενικά το κινεζικό θέατρο σκιών θεωρείται το αρχαιότερο του κόσμου, με περισσότερο από δέκα αιώνων ζωή. Είναι γνωστό ότι η Κίνα είναι η χώρα του χαρτιού, υλικού που ήταν φυσικό να χρησιμοποιήσει ο κινεζικός λαός σε όλες τις πρακτικές και καλλιτεχνικές του εκδηλώσεις.

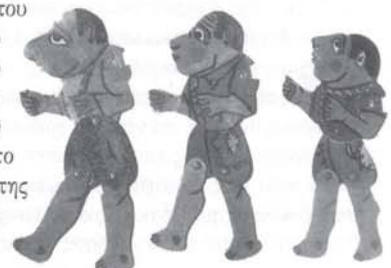
Η μεταφορά και η διάδοση του θεάτρου σκιών από την Άπω στη Μέση Ανατολή φαίνεται πως έγινε από τους Τούρκους, οι οποίοι το είχαν παραλάβει από τους Κινέζους την εποχή της νομαδικής τους ζωής στις στέπες της κεντρικής Ασίας.

Τα βασικά στοιχεία της εξελιγμένης μορφής του Κ. θα μπορούσαν να συνοψιστούν στα εξής: το ρεπερτόριο περιλαμβάνει τρεις κατηγορίες έργων: στην πρώτη ανήκουν κωμωδίες που σατιρίζουν την καθημερινή ζωή η δεύτερη περιλαμβάνει έργα ιστορικά, εμπνευσμένα από την ελληνική Επανάσταση- η τρίτη έργα εμπνευσμένα από την ελληνική αρχαιότητα και τη μυθολογία.

Πλάι στους βασικούς ήρωες (Καραγκιόζη, Χατζιαβάτη) οι καινούργιες φιγούρες που δημιουργούν συνεχώς οι Έλληνες καλλιτέχνες, έρχονται να αντιπροσωπεύσουν ζωντανούς τύπους της ελληνικής ζωής που με την ψυχολογία, τη

γλώσσα, τη φορεσιά και το τραγούδι τους εκφράζουν την εθνολογική ιδιομορφία του τόπου της καταγωγής τους: έτσι ο Μπάρμπα - Γιώργος είναι ο ωραίος τύπος του ατρόμητου αλλά αγαθού Ρουμελιώτη γιδοβόσκου και η φορεσιά του αποτελεί ακριβή απόδοση της ηρωικής φουστάνελας· ο Σιορ - Διονύσιος, με την κομψευόμενη παρόλη τη φτώχεια του εμφάνιση και τους εκλεπτυσμένους τρόπους, εκφράζει τη σατιρική διάθεση με την οποία οι Έλληνες της Πελοποννήσου αντιμετώπιζαν τους αβρούς κατοίκους της Επτανήσου οι οποίοι μιμούνταν το δυτικό τρόπο ζωής· ο Σταύρακας με την κλασική φορεσιά των ψευτοπαλικαράδων της εποχής είναι ο τύπος του «κούτσαβου» της Πλάκας και του Ψυρρή του 1900· ο Καπετάν - Μανούσακας με τη βράκα, το μείντανι, το χαρακτηριστικό για τους Κρητικούς κεφαλομάντηλο και τη «χουρχουδά» (τη μαγκούρα) είναι ο αγαθός αλλά γενναίος Κρητικός από τα Σφακιά και ο Εβραίος είναι ο χαρακτηριστικός τύπος του πλούσιου Ισραηλίτη εμπόρου από τη Θεσσαλονίκη. Πλάι στους ρεαλιστικούς τύπους της καθημερινής ελληνικής ζωής κινούνται οι εξιδανικευμένοι ήρωες της αρχαίας και της νεοελληνικής ιστορίας, ο Μέγας Αλέξανδρος, ο Αντίοχος, ο Αθανάσιος Διάκος, ο Μάρκος Μπότοσαρης, ο Καραϊσκάκης κλπ. Όλοι τους είναι ιδανικά νέοι, ηρωικοί και ωραίοι. Οι φιγούρες τους, με τη συνηθισμένη στην ελληνική λαϊκή τέχνη τάση, τονίζει με το μέγεθος τα κύρια αντικείμενα των συνθέσεων της, έχουν διαστάσεις μεγαλύτερες από των άλλων προσώπων.

Από την άποψη της τεχνικής, στο θέατρο του Κ. έγιναν ανάλογες μετατροπές και βελτιώσεις. Οι πρώτες χάρτινες φιγούρες ήταν απλές, με ελάχιστες διατρήσεις, που διέγραφαν σε γενικές γραμμές τα χαρακτηριστικά του προσώπου και της φορεσιάς. Κινούνταν με τη βοήθεια ενός ξύλου, σταθερά καρφωμένου στον ώμο, και είχαν μονόπλευρη κίνηση, που τις ανάγκαζε να τσακίζουν τη μέση τους, κάθε φορά που έπρεπε να μιλήσουν με κάποιον που βρισκόταν πίσω τους. Το 1924 όμως ο καραγκιόζοπαίχτης Λευτέρης Κελαρινόπουλος από τη Λιβαδειά επινόησε το ξύλο με σούστα, που επιτρέπει με μια γρήγορη κίνηση την εύκολη μεταβολή της φιγούρας από δεξιά αριστερά και αντίθετα. Η σκηνή έμεινε πάντα ο κλασικός φωτισμένος μακρόστενος μπερντές, φωτισμένος παλιότερα με λυχνάρια του λαδιού, αργότερα με ασετυλίνες και σήμερα με ηλεκτρικό. Το κλασικό όμως σκηνικό με το σεράι δεξιά με την καλύβα του Κ. αριστερά, πλουτίστηκε και με άλλες σκηνογραφίες, των οποίων η εναλλαγή γίνεται με τη βοήθεια δύο ή περισσότερων πανιών, που ανεβοκατεβαίνουν με καρούλια. Τέλος, από το 1923 άρχισε να χρησιμοποιείται το δέρμα στην κατασκευή της φιγούρας, που με τη διαφάνεια του επιτρέπει τη χρήση του χρώματος, δίνοντας στο θέαμα μεγαλύτερο οπτικό σκηνικό ενδιαφέρον.

Τα ριφάκια

ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΗ ΜΑΣ ΗΤΑΝΕ, και γυναίκα του προηγούμενου και του πιο προηγούμενου αιώνα γεννημένη, έμενε ανάμεσα Μεσοχωριάς και Γαιδουροκυλίστρας.

Νοημοσύνη και μόρφωση τσ' εποχής, σά και τσ' αποδελειπούς μας. Η ζωοκλοπή από το μικρότερο ως το μεγαλύτερο καθημερινό φαινόμενο, δηλαδή από όρθα και κουνέλι μέχρι οζά και γαιδουρομούλαρα.

Δυο ριφάκια είχε η καχομοίρα που τα βλεπε και τά σιαζε, και τα πρόσσεχε σα νάτονε κοπέλια τση, σα τα μάτια τση.

Σ' ένα σκoiνάκι τα 'χε δεμένα και τα δύο, και τα πήγαινε για να τα ταΐσει, πότε από 'δω, πότε από 'κει ή σ' ένα περιβολάκι που είχε, να το καθαρίσει, να φάνε τσ' ατριβόλους* και τα φλισκούνια*, να μεγαλώσουνε και να παχύνουνε, να σφάζει τόνα το Πάσχα και τ' άλλο τση Παναγίας, να δει πως θα τη βγάλει.

Μια μέρα, που λέτε, κι αφού τελείωσε η βοσκή, εγάρισε στο κονάκι*. Κουρασμένη όπως ήτανε, άνοιξε την πόρτα τση κουζίνας και ξάπλωσε σ' ένα ξυλοκαναπέ που είχε πρόχειρο να ξεκουραστεί, αλλά για να μη τση πάρουνε και τα ριφάκια, τα 'δεσε στο πόδι της. Μισοκοιμισμένη μετά από λίγο κι από την κούραση, καμουλίζοντας έβλεπε στην αυλή στον απλώτ* μια βράκα που είχε πλυμένη το πρωί, να κουνιέται πέρα δώθε από τον αέρα, και

μονολογώντας τσί λέγει:

«'Ηντα πάης κι έρχεσαι, που αύριο θα χέζεσαι!».

Κείνη την ώρα, εσήμωνε κι ο κλέφτης για να τση πάρει τα ριφάκια. Οπότε ακούει την κουβέντα και το βάζει στα πόδια!

Το ρίφι τση γειτόνισσας εμπήκε στο σπαρμένο πιάνω το, ξαναπιάνω το μα δε την καταγγέλνω!

**Τερεζογιάννης
του Χρήστου ο γιος ο μεγάλος**

*ατριβόλοι και φλισκούνια: χόρτα τ' Αρμενιανού κάμπου
*κονάκι: σπίτι
*απλώτ: απλώστρα

Αρμενιανό νερό

Γιάντα τ' Αρμενιανά νερά δε μοιάζουνε με τ' άλλα, γιατί απ' αλάργο έρχονται κι από βουνά μεγάλα.

Γι' αυτό τ' Αρμενιανά νερά δε μοιάζουνε με τ' άλλα, σε κάθε μέτρο μια πηγή κάθε πηγή πλατάνια.

Δεν ξέρω αν το 'χει το χωριό ή το νερό τσί βγάνει τσί μερακλίνες κοπελιές, γυναίκες όλο νάζι.

Τσι μερακλίνες κοπελιές σέρνουν ντελικανίδες κι είναι τιμή για το χωριό με τόσους μερακλήδες.

Όπου περνούν Αρμενιανές τα γιασεμιά ν' ανθούνε και να τσί καμαρώνουνε πουλιά να κελαηδούνε.

Γεια σου Αρμενιανό νερό με το κελάηδισμα σου κατάκρυο είσαι, καθαρό κι είναι προτέρημα σου!

Αρμενιανό νερό και 'γω πίνω και δε χορταίνω κι ώστε να ζω, κι όπου βρεθώ και 'γω θα σε παινεύω!

Κάμπους ποτίζεις και χωριά ολοχρόνις του χρόνου κι είσαι δροσιά κι Ανάσταση όλου τ' Αποκορώνου!

**ΤΕΡΕΖΟΓΙΑΝΝΗΣ
Του Χρήστου ο γιος ο μεγάλος**

Έγραψαν στην Ελευθερόπολη

Νέα Υόρκη, Αύγουστος 28, 2003

Αγαπητέ συγχωριανοί γιά σας.

Έμαθα πολλά στον δρόμο της ζωής. Μέσα σε όλα, έμαθα ότι κανένας άνδρας ή γυναίκα δεν αξίζει τα δάκρυα σου, και αυτός που τα αξίζει, δεν θα σε κάνει να κλάψεις. Αλλά μετά υπάρχουν και τα δάκρυα της χαράς. Αυτά που φέρνει η εφημερίδα σας, τις ωραίες αναμνήσεις, τα ωραία θέματα, τα νέα του χωριού...

Πέρασε αρκετός καιρός από την τελευταία φορά που σας έγραψα. Πιαστήκαμε μέσα στις δουλειές μας και σας αμελήσαμε λίγο. Σας αμελήσαμε αλλά δεν σας ξεχάσαμε. Η Ελευθερόπολις και το προσωπικό της έχουν

αποκτήσει μια θέση στην καρδιά μου, και έχετε παραμείνει μόνιμοι κάτοικοι. Κάθε φορά που λαμβάνω το τεύχος σας, ζεσταίνεται αυτή η γωνιά και μου φέρνει μια απέραντη ευχαρίστηση στην ψυχή!

Κάντε το παν να συνεχίζετε να ζεσταίνετε αυτή την γωνιά, γιατί, καμιά φορά στην ξενιτιά, κάνει πολύ κρύο...

Εύχομαι αυτή η μικρή βοήθεια να βοηθήσει το έργο σας.

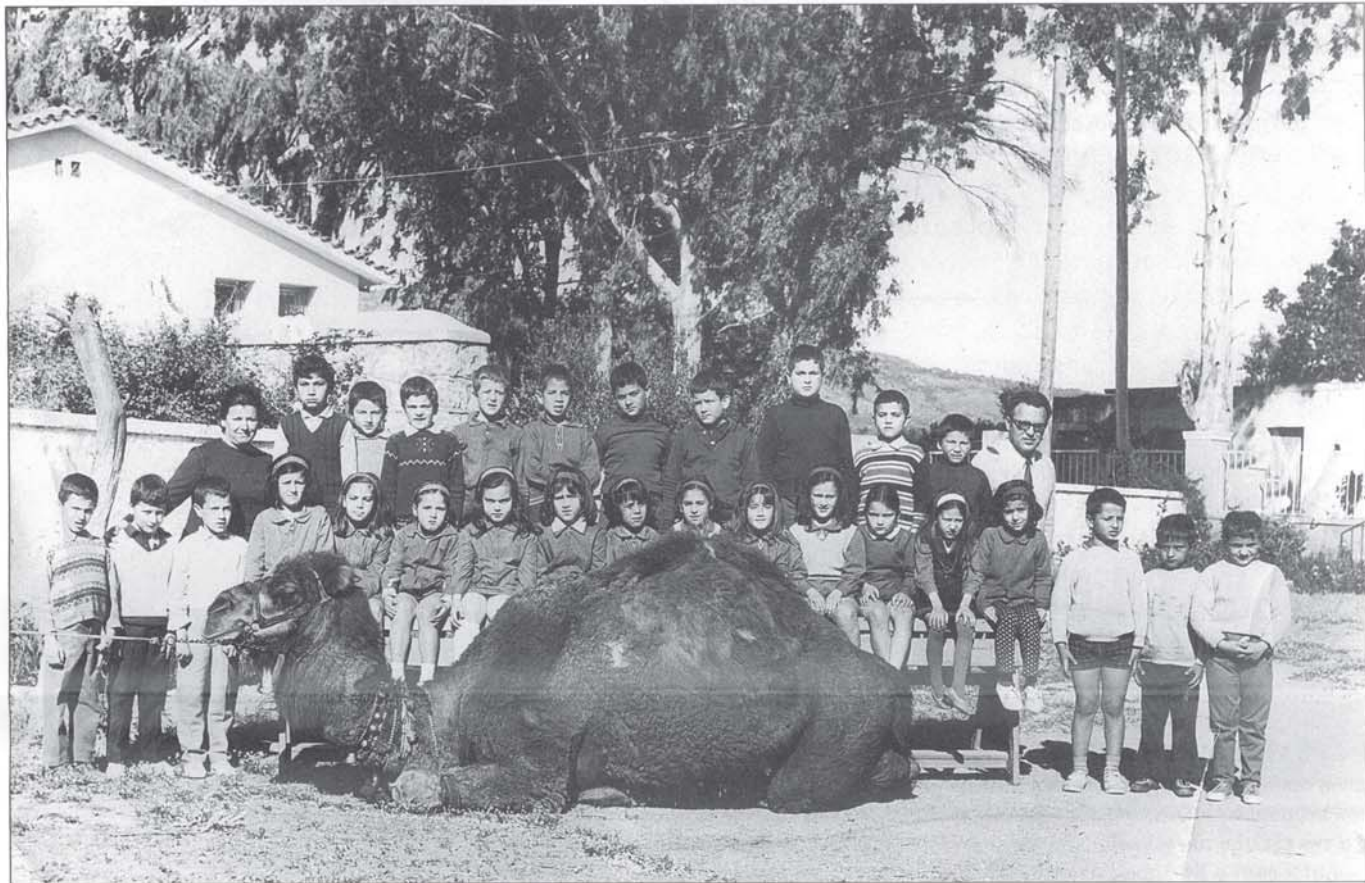
Σας ευχαριστώ για τις αναμνήσεις, και τα νέα.

Ειλικρινά

Παναγιώτης Παπαγιαννάκης

Η γκαμήλα

Σχολικό ενθύμιο από το αρχείο της Βιριράκη Κορνηλίας του Νικολάου.

ΣΤΟ ΠΡΟΑΓΛΙΟ του Δημοτικού σχολείου, με φόντο το Ιατρείο και τους ευκαλύπτους, και σε πρώτο πλάνο η πασίγνωστη καμήλα.

Στη φωτογραφία εικονίζονται από αριστερά στην πάνω σειρά:

Η δασκάλα Καλιτσάκη Ιωάννα, Βιριράκης Δημοσθένης, Κοκογιαννάκης Γιώργος του Γιάννη, Χαλβαδάκης Μιχάλης του Λευτέρη, Χαλβαδάκης Βασίλης του Γιώργη, Βιριράκης Αντώνης του Γιώργη, Μαρινάκης Γιώργος του Μιχάλη, Χαιρετάκης Αντώνης του Βσίλη, Τσινταράκης Βαγγέλης του Κωστή, Τερεζάκης Χαράλαμπος του Λευτέρη, Τσιτσιρίδης Χρήστος του Σήφη, ο δάσκαλος Καλιτσάκης Χρήστος

Από αριστερά κάτω σειρά:

Κοκκάκης Μανώλης του Λευτέρη, Στυλιανομανωλάκης Γιάννης του Μανώλη, Τερεζάκης Πέτρος του Βασίλη, Κοτρωνάκη Βαγγελιώ του Μιχάλη, Βιριράκη Όλγα του Λευτέρη, Παπαγιαννάκη Σοφία του Γιώργη, Ορφανάκη Νεκταρία του Βαγγέλη, Τερεζάκη Γιακίνθη του Βασίλη, Καλούδη Ειρήνη του Μανώλη, Κουτσουπάκη Ελένη του Στέφανου, Βιριράκη Κορνηλία του Νικολάου, Καλιβρετάκη Λίτσα του Χαρίδημου, Χαιρετάκη Ελένη του Βασίλη, Πατεράκη Μαρία του Νίκου, Τερεζάκη Μίκα του Κωστή, Κοκογιαννάκης Γιώργος του Λευτέρη, Χαριτάκης Όθωνας του Νίκου, Καλούδης Μανώλης του Στάθη.

Διεθνές συνέδριο για την ελιά και το περιβάλλον

«ΕΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ» ήταν το θέμα του διεθνούς συνεδρίου το οποίο διοργάνωσε το Ινστιτούτο Ελιάς και Υποτροπικών Φυτών Χανίων από τη 1 έως τις 3/10, στο Συνεδριακό Κέντρο του ΜΑΙΧ.

Το συνέδριο, το οποίο τελούσε υπό την αιγίδα του υπουργού Γεωργίας περιελάμβανε τις θεματικές ενότητες: Η ελιά και το περιβάλλον δια μέσου των αιώνων, Καλλιεργητικές τεχνικές της ελιάς και περιβάλλον, Ελαιοτεχνία και περιβάλλον

Παράλληλα με τις εργασίες του Συνεδρίου, διοργανώθηκαν στην πόλη μας και σειρά άλλων εκδηλώσεων σε συνεργασία με το Κέντρο Ανάδειξης και Προώθησης Ελαιολάδου Κρήτης (Κ.Α.Π.Ε.Κ.):

ο Έκθεση έργων Κρητών Εικαστικών Καλλιτεχνών με θέμα την ελιά. Η έκθεση αυτή διοργανώνεται από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων στην Αίθουσα Τέχνης του Γ. Κουνάλη από 27/9 μέχρι 12/10/03. Η έκθεση πρέπει να μεταφερθεί στη συνέχεια και στις πρωτεύουσες των άλλων νομών της Κρήτης.

ο Έκθεση έργων Συλλόγου γυναικών καλλιτεχνών Χανίων "Τρις" με θέμα την ελιά. Η έκθεση αυτή οργανώνεται από το Δήμο Χανίων και τη ΔΗΠΕΧ από 28/9 μέχρι 12/10/2003 και

ο Έκθεση αγροτικών προϊόντων που έχουν σχέση με την ελιά και το ελαιόλαδο. Η έκθεση αυτή οργανώνεται από το Δήμο Χανίων και τη ΔΗΠΕΧ στο Τελωνείο Χανίων από 28/9 μέχρι 5/10/03".

οι εξελίξεις

στους Αρμένους στις αρχές του περασμένου αιώνα

Στο τεύχος αυτό δημοσιεύουμε το πρώτο μέρος του κεφαλαίου

«Οι εξελίξεις» από το βιβλίο του Στ. Φρεσκάκη

«Οι Αρμένιοι στο παρελθόν», έκδοση του συλλόγου Αρμενιανών της Αθήνας «Ο Κριτοβουλίδης», Αθήνα 1991.

Το κεφάλαιο αναφέρεται στις κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις στο χωριό μας στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα.

Οι φωτογραφίες που δημοσιεύονται, συγκεντρώθηκαν το 2000, στα πλαίσια της προσπάθειας του συλλόγου για τη συγκέντρωση λαογραφικού υλικού.

Δεν περιλαμβάνονται στην προαναφερθείσα έκδοση και προέρχονται από τα αρχεία των συγχωριανών μας, τους οποίους για την ευγενική τους προσφορά ευχαριστούμε θερμά.

Η δημοσίευση αποσπασμάτων θα συνεχιστεί στο επόμενο φύλλο.

Αντωνία Τερεζάκη
(Αντωνούσα),
σύζυγος Γεωργίου Τερεζάκη,
μητέρα του Μιχάλη Τερεζάκη
και γιαγιά του Γιώργη,
Αντωνίας, Τασίας, Ελένης
Φωτογραφία από το αρχείο
Γεωργίου Τερεζάκη.

Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΥΣ ΑΡΜΕΝΟΥΣ

τριών προσώπων, που ήλθαν από τη Μυτιλήνη τον περασμένο αιώνα, υπήρξε καθοριστική για την εξέλιξη του χωριού.

Αυτοί ήταν ο Στυλιανός Αναστασιάδης, ο Στυλιανός Σκανδάλης και ο Στρατής Καραβασιλής. Στην παρέα ήταν και τέταρτος, ο Αγγελίδης, που δεν έμεινε μαζί τους, αλλά εγκαταστάθηκε στα Χανιά.

Για το πότε ήλθαν και γιατί ήλθαν εδώ, δεν υπάρχει καμία επίσημη ή θετική πληροφορία. Οι σημερινοί απόγονοι των, εγγόνια και δισέγγονα δεν έχουν προσωπικές αναμνήσεις, παρά μόνο ότι θυμούνται από διήγηση των γιαγιάδων, ούτε και η μόνη επιζώσα από τη πρώτη γενιά, η Αιμιλία Πριναράκη, τελευταίο παιδί του Σκανδάλη, έχει κάποια ιδέα για αυτό το πολύ μακρινό παρελθόν.

Συνδυάζοντας λοιπόν τα όσα κατόρθωσα να συγκεντρώσω στοιχεία, με τα επακολούθησαντα την εγκατάστασή των, γεγονότα (και κυρίως στους γάμους και γεννήσεις για τα οποία ευρήκα ενδιαφέρουσες χρονολογίες στα Δημοτολόγια του χωριού, πιστεύω τα συμπεράσματά μου να μην απέχουν πολύ από την πραγματικότητα). Την άφιξή τους στους Αρμένους την τοποθετώ στις αρχές της δεκαετίας του 1860, γιατί θα χρειάστηκαν μερικά χρόνια για την πλήρη αποκατάστασή τους, μέχρις ότου προχωρήσουν σε οικογενειακή αποκατάσταση με γάμους, που αρχίζουν περί τα τέλη της δεκαετίας αυτής.

Αναγκάστηκαν να φύγουν από τη Μυτιλήνη από το φόβο αντεκδικήσεων λόγω φονικού επεισοδίου που συνέβηκε στο κατάστημα, που είχε στη Μυτιλήνη ο Καραβασιλής, στενός συγγενής με τους άλλους (πρωτοξεδέρφια) κατά μαρτυριαν της Μάχης.

Ήλθαν στους Αρμένους, γιατί ήταν ήδη εγκατεστημένος εδώ ο συμπατριώτης τους Παναγιώτης Μπουρνάζος, συνομηλικός, πιθανόν γνωστός ή και φίλος αν κρίνουμε από την εξέλιξη των σχέσεών του με τον Αναστασιάδη, που παντρεύτηκε την αδελφή του, δι αγνώστους ή πιθανόν για παρόμοιους λόγους καταφυγόντος και αυτού εδώ. Και οι τρεις ήταν ενήλικοι, εγγράμματοι, άγαμοι, εκτός του Καραβασιλή και με αρκετά οικονομικά εφόδια, πράγμα που διευκόλυνε τη γρήγορη και πολύ καλή αποκατάστασή του. Ο Καραβασιλής άνοιξε ένα μεγάλο μπακάλικο στα Χανιά, αγόρασε στο χωριό κτηματική περιουσία και σπίτι στη Μεσοχωριά, που σήμερα το έχει ένας Καβρουλάκης, ο αποκαλούμενος λαγός.

Ο Σκανδάλης αγόρασε μεγάλη κτηματική περιουσία και έκτισε ένα μεγάλο σπίτι απέναντι στο παλιό Σχολείο, σπίτι με πηγάδι και πολύ μεγάλο και περιτοιχισμένο κήπο, άρχισε δε και εμπορική επιχείρηση ξυλείας στις Καλύβες, πηγενοερχόμενος με γαϊδούρι και με τη συνοδεία πάντοτε του Μπακαλολευτέρη.

Και ο Στυλιανάκης, όπως απεκαλείτο ο Αναστασιάδης, αγόρασε κτηματική περιουσία, έκτισε καλό σπίτι κοντά στην αγορά με πηγάδι και ευρύχωρο περιτοιχισμένο κήπο (τόχει σήμερα ο Γιάννης Σκανδάλης) φαίνεται δε να ήταν ανωτέρας μορφώσεως, γιατί διετέλεσε Ειρηνοδίκης στα Ρούστικα Ρεθύμνης και συμμετείχε ενεργώς στα εθνικά ζητήματα της Κρήτης αναλαμβάνοντας τη Γραμματεία των επαναστατικών συνελεύσεων και συγκεντρώσεων.

Επηκολούθησε και η οικογενειακή τους αποκατάσταση με τους γάμους που έκαμαν με γυναίκες από οικογένειες καλής οικονομικής κατάστασης και κοινωνικοπολιτικής θέσης.

Ο Καραβασιλής, του οποίου η σύζυγος, με την οποία ήλθε από τη Μυτιλήνη, πέθανε στη

γέννα της, ήλθε σε δεύτερο γάμο με γυναίκα από καλή οικογένεια των Ρουσιτικών της Ρεθύμνης Αλεξάκη (που δεν αποκλείεται να συνέβαλε στο γάμο αυτό ο Αναστασιάδης, που ως ειπώθηκε διετέλεσε Ειρηνοδίκης εκεί). Απέκτησαν 5 θυγατέρες και έναν γιο, τον Μπακαλολεύτερη (το μπακαλίμι κόλλησε και στην οικογένεια), ο οποίος ως είδαμε ήταν πιστός και μόνιμος ακολούθος του Σκανδάλη, τον οποίο και ακολούθησε όταν το 1917 εγκαταστάθηκε στα Χανιά, έμεινε απάντρευτος και δεν ξαναφάνηκε στο χωριό.

Από τις θυγατέρες του, η Κατίνα παντρεύτηκε τον Γιάννη Βιριράκη του Χατζηδημήτρη και η Ελένη τον Γαβαλιανό Συμβολαιογράφο Βάμου Κουσκουμπεκάκη και όταν αυτός πέθανε εγκαταστάθηκε με τα παιδιά της στους Αρμένους στο σπίτι που είχε αγοράσει ο πατέρας της, αργότερα δε, που η οικογένεια της αδελφής της (Κατίνας Βιριράκη) εγκαταστάθηκε στα Χανιά αγόρασε το σπίτι της, που σήμερα έχουν τα εγγόνια της από την κόρη της Αθηνά Πολυχρονάκη. Θα ήταν δύο μέτρα στο ύψος, ωραία γυναίκα και την θυμούμαι πάντα με συμπάθεια, την Μπακαλολένη (της είχε κολλήσει και αυτής το μπακαλίμι). Με το γιο της τον Απόλλωνα που έκανε τον τσαγκάρη στο χωριό είμεθα πολύ φίλοι, ώσπου ζούσε τον έβλεπα στα Χανιά όταν ερχόμουν στην Κρήτη.

Μετά το γάμο της κόρης της Αθηνάς εγκαταστάθηκε στα Χανιά με τα άλλα της παιδιά και αργότερα μόνιμα στην Αθήνα με την κόρη της τη Χρύσα. Από τις άλλες θυγατέρες του Καραβασιλή η Αθηνά παντρεύτηκε τον Γογονή στο Στύλο, η Χρύσα τον Παπαμαρκάκη στο Σέλινο και η Ευγενία μετανάστευσε στην Αλεξάνδρεια.

Έτσι, από το γάμο του Καραβασιλή δημιουργήθηκαν τέσσερις αξιόλογες οικογένειες, για την Αρμενιανή, μάλιστα του Γιάννη Βιριράκη θα γίνει στη συνέχεια ευρύτερος λόγος.

Όμως με τη μη ύπαρξη άρρετος απογόνου, ήτο φυσικό το όνομα του Καραβασιλή να περιπέσει με τα χρόνια στη λήθη.

Το ίδιο θα μπορούσε να πει κανείς και για τον Ν. Αγγελίδη, που καθώς είδαμε δεν έμεινε στους Αρμένους, αλλά εγκαταστάθηκε στα Χανιά, δεν έπαψε όμως να είναι ο τέταρτος της παρέας με το στενό συγγενικό και συντροφικό δεσμό, καθώς μάλιστα δεν έκαμε δική του οικογένεια, ήτο φυσικό η σχέση με τους Αρμενιανούς συντρόφους να είναι αδελφική. Είχε επιτύχει στις επιχειρήσεις του και η οικονομική και κοινωνική του θέση στα Χανιά ήταν διακεκριμένη. Ήταν ιδιοκτήτης ενός μεγάρου που και σήμερα φέρει το όνομά του και το 1895 ήταν διευθυντής της Λέσχης « Κρήτη ». Είχε αδελφή, που επαντρεύτηκε το διευθυντή των φυλακών Αγιάς, οι οποίοι ήταν και κληρονόμοι του αλλά η ανάμιξή τους σε οικονομικό σκάνδαλο είχε ως επακόλουθο την πτώχευση και έτσι δεν έμεινε τίποτα παρά μόνο το όνομα του Μεγάρου. Το ωραίο σπίτι που είχε στη συνοικία Καστέλι το είχε αφήσει

στην υπηρέτριά του (τα δύο κορίτσια της αδελφής του ζουν στα Χανιά με δικές τους οικογένειες). Μοιραία λοιπόν και αυτός θα περιπέσει στη λήθη.

Ο Στυλιανός Σκανδάλης παντρεύτηκε τη θυγατέρα του εκ των οπλαρχηγών του Αποκόρωνα Καπετάν Μαθιού Μυλωνογιάννη, Βασιλική από τον Κεφαλά, αδελφή του μετέπειτα Βουλευτή Μυλωνογιάννη και απέκτησαν δέκα

Αξιωματικό Παντελή Πριναράκη, που έφθασε στο βαθμό του Στρατηγού και όπως έγραφα και παραπάνω είναι η μόνη επιζώσα από την πολυμελή οικογένεια του Σκανδάλη και ζει στην Αθήνα με τα δύο παιδιά της.

Έτσι ο Σκανδάλης δεν εδημιούργησε κανένα συγγενικό δεσμό με τους Αρμενιανούς (με τους Σκανδάληδες των Αρμένων, βρήκαν κοινή, αλλά πολύ μακρινή ρίζα από το Τσιρίγο) και

Οικογένεια Παναγιώτη Μπουρνάκη. Δεύτερη από αριστερά η Ειρήνη δίπλα ο αδελφός της Γιώργος κι τα λοιπά αδέρφια. Φωτογραφία από το αρχείο Μαρίας Μαραγκουδάκη -Παράσχοι.

παιδιά, τρεις γιους και επτά θυγατέρες, έχασαν όμως δύο κορίτσια, την Ιωάννα σε ηλικία 25 ετών και την πολύ μικρή Ελισάβετ και το μικρότερο γιο, τον Ηλία (που καθόμασταν στο ίδιο θρανίο του Δημοτικού Σχολείου) σε ηλικία 20 ετών από ατύχημα στο στρατό. Ο μεγάλος γιος, ο Δημήτρης σπούδασε μηχανικός και εγκαταστάθηκε στα Χανιά. Απέκτησε δε τρεις γιους από τους οποίους ο Αντώνης είναι μηχανικός και ο μόνος επιζών από τους τρεις (οι άλλοι δυο ήταν Αξιωματικοί, ο Κίμων Σημναγός εφονεύθη κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου πολέμου σε σαμποτάζ, ο δε Στέλιος ήταν Συνταγματάρχης Πεζικού, διετέλεσε δε και Νομάρχης).

Ο άλλος γιος ο Γιώργος μετά τη στρατιωτική του θητεία στη Χωροφυλακή έγινε επιχειρηματίας και είχε ένα αγόρι, που ζει τον Ηλία (το όνομα του πεθαμένου αδελφού).

Από τις πέντε θυγατέρες, οι τέσσερις παντρεύτηκαν στα Χανιά, η Μαρία τον Συμβολαιογράφο Γ. Γαλάνη, η Ειρήνη τον Δικηγόρο Ν. Κοτζαμπάση, η Κατίνα τον Μηχανικό Αθανασίου, η Φωτεινή τον Γυμνασιάρχη Αρχοντάκη και η μικρότερη η Αιμιλία παντρεύτηκε τον

το 1917 πούλησε το σπίτι και όλη την κτηματική του περιουσία στο Ρεθεμιώτη μυλωνά Νικ. Ανδρεαδάκη και εγκαταστάθηκε στα Χανιά (ο εγγονός Στέλιος του Δημήτρη εξήγησε να αγοράσει το πατρικό σπίτι των Αρμένων, αλλά οι κληρονόμοι του Ανδρεαδάκη αρνήθηκαν την πώληση).

Κατά τη διάρκεια όμως της, επί μισό και πλέον αιώνα, διαμονής του στο χωριό μας ο Σκανδάλης με την εν γένει συμπεριφορά, και πολιτεία του, με την ενεργό ανάμιξή του στα Εθνικά ζητήματα της Κρήτης ανεδείχθη σε πρόσωπο γενικής εκτίμησης. Το 1894 επί Τουρκοκρατίας διορίσθη στην εν Βάμω Ελληνική Προξενική υπηρεσία και κατά την εφημερίδα «Παρατηρητής» των Χανίων (Μάιος 1955) εξελέγη αντιπρόσωπος του Αποκορώνου στην Επαναστατική Συνέλευση και Βουλευτής επί Κρητικής Πολιτείας, στενός φίλος και συνεργάτης του Ελευθέριου Βενιζέλου, αλλά και η πλούσια και ζωντανή οικογενειακή του διαβίωση (πολλές επισκέψεις και συχνές διασκέδασεις) αναμφισβήτητα συνέβαλλαν στη διαμόρφωση μιας αναβαθμισμένης Κοινωνίας που έδιδε στο χωριό μας την εικόνα μικροαστικής κωμόπολης.

Παρουσίαση του λευκώματος για τον ΕΘΝΑΡΧΗ στο Ζάππειο

«Ο Ελευθέριος Βενιζέλος δεν έχει ανάγκη από προβολή
αλλά από έρευνα»

ΣΤΟ ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΣΤΥΛΙΟ του Ζαππείου Μεγάρου πραγματοποιήθηκε την Δευτέρα 30 Ιουνίου στις 8 το βράδυ, η παρουσίαση του ιστορικού λευκώματος «Ελευθέριος Βενιζέλος», το οποίο εκδόθηκε πρόσφατα από το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος». Στην έναρξη-χαιρετισμό απηύθυνε, εκ μέρους του Προέδρου του Ιδρύματος Σεβασμιότατου Κισάμου & Σελίνου Ειρηναίου, ο Γενικός Διευθυντής του Ιδρύματος κ. Νίκος Παπαδάκης. Στην ομιλία του ο κ. Παπαδάκης έκανε αναφορά στην ίδρυση και λειτουργία του Εθνικού Ιδρύματος, τις δραστηριότητες αλλά και στα περιεχόμενα του λευκώματος.

Στη συνέχεια το λόγο έλαβε ο πρόεδρος της συνδιοργανώτριας Παγκρητίου Ενώσεως κ. Γιώργος Πρασιανάκης ο οποίος τόνισε ότι «για την Κρήτη και τους Κρητικούς ο Ελευθέριος Βενιζέλος είναι το καύχημα, η υπερηφάνεια και η δόξα τους». Τέλος συνεχάρη όλους αυτούς που συνέβαλαν στην δημιουργία του Ιστορικού αυτού λευκώματος.

Στην συνέχεια το λόγο έλαβε ο Υπουργός Οικονομίας & Οικονομικών κ. Νίκος Χριστοδουλάκης ο οποίος αναφέρθηκε στα 3 χρόνια προσφοράς του ιδρύματος με την έμπνευση και την καθοδήγηση του Σεβασμιότατου Ειρηναίου και των άλλων συνεργατών του, για τις πρωτοβουλίες του ιδρύματος οι οποίες στοχεύουν στην παρακολούθηση της ιστορικής διαδρομής του Βενιζέλου. Επίσης αναφέρθηκε στην αξιοποίηση της ιστορικής οικίας του Βενιζέλου και στη σταδιακή της μετατροπή σε ένα υψηλού επιπέδου ερευνητικό κέντρο. Έθεσε ένα πολύ σημαντικό ερώτημα για το αν είναι αναγκαίο να ασχολούμαστε σήμερα με την ιστορία του Ελευθερίου Βενιζέλου. Σε αυτή την ρητορική ερώτηση που έθεσε, απάντησε με μία κατάφαση και τόνισε το γεγονός ότι θα πρέπει να δώσουμε μορφή και νόημα στην ιστορική μνήμη γιατί όταν ένας λαός έχει μία ιστορία άμορφη, τότε δεν είναι σε θέση να εξηγήσει την πραγματικότητα.

«Μία κοινωνία άβουλη μπορεί να γίνει πολύ εύκολα έρμαιο της κάθε δεισιδαιμονίας» συνέχισε ο κ. Χριστοδουλάκης. Κλείνοντας μίλησε για την αξία της Ελλάδας στην Ενωμένη Ευρώπη.

Στη συνέχεια ο Διευθυντής του Ιδρύματος κ. Νίκος Παπαδάκης έδωσε το λόγο στη Δήμαρχο Αθηναίων κ. Ντόρα Μπακογιάννη η οποία έκφρασε τα συναισθήματά της για το Λευκώμα καθώς, όπως τόνισε, δεν βαρέθηκε να το ξεφυλλίζει εξαιτίας των πολλών ανέκδοτων φωτογραφιών, της εξαιρετικής εκτύπωσης και της πετυχημένης διάταξη της ύλης.

Ο επόμενοι ομιλητές ήταν ο πρόεδρος του Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου(ΕΛΙΑ) κ. Μάνος Χαριτάτος, η διευθύντρια των Ιστορικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη κ Βαλεντίνη Τσελίκα, η κ. Ελένη Γαρδίκια Κατσιαδάκη η οποία επιμελήθηκε την έκδοση του Λευκώματος.

Στη διπλανή στήλη παραθέτουμε απόσπασμα από το βιογραφικό του Ελευθερίου Βενιζέλου όπως αναφέρεται στην παραπάνω έκδοση.

Βιογραφικό

Ο ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ γεννήθηκε στην τουρκοκρατούμενη Κρήτη στις 11 Αυγούστου 1864, στις Μουριές έξω από τα Χανιά. Ο πατέρας του, Κυριάκος, διατηρούσε κατάστημα υαλικών στη χριστιανική συνοικία των Χανίων, τον Τοπανά. Η μητέρα του, Στυλιανή Πλουμιδάκη, καταγόταν από το Θέρισσα. Κατά την Επανάσταση του 1866 ο Κυριάκος αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Κρήτη με την οικογένειά του για να εγκατασταθεί στη Σύρο από όπου επέστρεψε το 1872. Ο Κυριάκος έδωσε ιδιαίτερη σημασία στην εκπαίδευση του γιου του, που φοίτησε διαδοχικά στα Χανιά, την Αθήνα και τη Σύρο. Στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών γράφτηκε το 1881, αλλά ο θάνατος του πατέρα του, το 1883, τον ανάγκασε να αναλάβει τη φροντίδα της οικογένειάς και της πατρικής επιχείρησης.

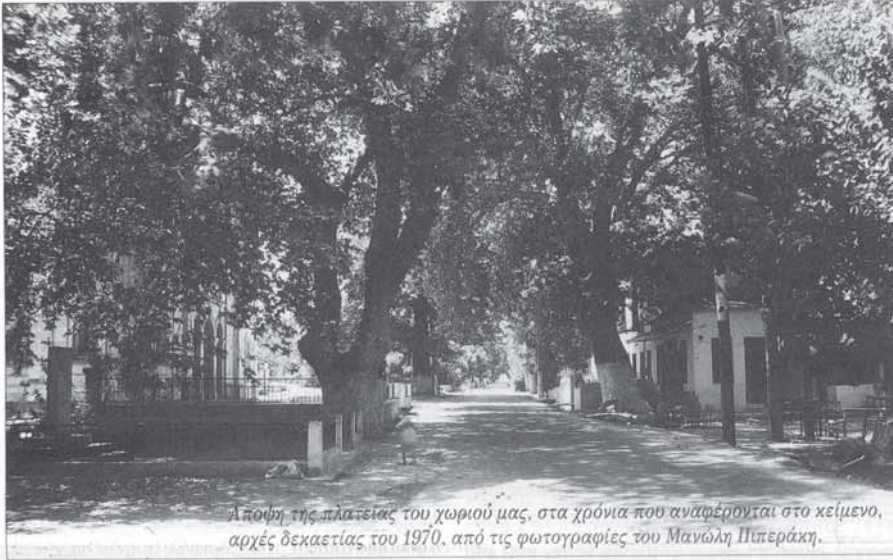
Μετά την αποφοίτηση του, το 1886, ο Ελευθέριος άσκησε τη δικηγορία στα Χανιά, αλλά από το 1889 αναμείχθηκε στην πολιτική. Το 1891 παντρεύτηκε τη Μαρία Ελευθερίου-Κατελούζου με την οποία απέκτησε δύο γιους, τον Κυριάκο και τον Σοφοκλή. Ο θάνατος της γυναίκας του, το 1894, σημάδεψε βαθιά τη ζωή του. Η άσκησή της δικηγορίας, την οποία συνδύαζε με την πολιτική και τη δημοσιογραφία, του εξασφάλιζε τα μέσα για τη συντήρηση της οικογένειάς του. Από το 1906, όταν πέθανε η μεγαλύτερη αδελφή του, ανέλαβε το κύριο βάρος της φροντίδας της οικογένειάς του. Στο μεταξύ η πολιτική δράση τον απορροφούσε όλο και περισσότερο, καθώς μετά την επικράτηση της επανάστασης στο Θέρισσα η Κρήτη βράδιζε τον ταραχώδη δρόμο προς την Ένωση με την Ελλάδα. Οι δεσμοί φιλίας που ανέπτυξε με τους συνεργάτες και συναγωνιστές του κατά τα επαναστατικά χρόνια της δράσης του στην Κρήτη διατηρήθηκαν μέχρι το τέλος της ζωής του.

Όπως σε άλλο κεφάλαιο αναφέρεται ο Βενιζέλος είχε επιστρέψει στην ενεργό πολιτική κατά το διάστημα 1928-1933. Την περίοδο αυτή, παρά την προχωρημένη ηλικία του -το 1928 ήταν ήδη 65 ετών- επέδειξε εντυπωσιακή νεανική ζωτικότητα και το γνώριμο πυρετώδες πάθος του για δημιουργία. Σε όλη τη διάρκεια της ζωής του τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του, που τον καθιέρωσαν ως τον επιφανέστερο Έλληνα πολιτικό των νεότερων χρόνων, ήταν η προσωπική του ακτινοβολία, η δύναμη της πειθούς και η σπάνια ικανότητα για εντατική εργασία. Από την ενεργό πολιτική και από την Ελλάδα αποχώρησε οριστικά μετά το αποτυχημένο κίνημα του Μαρτίου 1935. Με ενδιάμεσους σταθμούς τα Δωδεκάνησα και τη Ρώμη, έφθασε στο Παρίσι όπου εγκαταστάθηκε σε διαμέρισμα της οδού Beaujon 22. Εκεί, αυτοεξόριστο αλλά συνεχώς εργαζόμενο, τον βρήκε το τέλος της ζωής του ύστερα από εγκεφαλική συμφόρηση, στις 18 Μαρτίου 1936.

«Οι κοκορετσάδες»

ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ του 70 θυμάμαι καλά ότι στην ταβέρνα του Αλέκου και του Νίκου υπήρχε ένα ποδοσφαιράκι που για πολλά χρόνια αποτέλεσε ακατανίκητο πόλο έλξης όλων των αρρένων εφήβων του χωριού.

Κάθε βράδυ πολλοί από μας κι ενώ οι γονείς μας έπιναν τη μύρα τους λίγο παραπέρα αλλά κι άλλα πολλά παιδιά που δεν ήσαν οι γονείς τους εκεί, μαζευόμασταν γύρω - γύρω απ' το ποδοσφαιράκι το οποίο στην κυριολεξία έπαιρνε φωτιά.

Αποψη της πλατείας του χωριού μας, στα χρόνια που αναφέρονται στο κείμενο, αρχές δεκαετίας του 1970, από τις φωτογραφίες του Μανώλη Πιπεράκη.

Δύο εναντίον δύο ήταν το συνηθέστερο κι αυτοί που έχαναν παραχωρούσαν τη θέση τους σ' άλλη δυάδα. Οι δυάδες σχηματιζόντουσαν κατά κανόνα από έναν πιτσιρίκο που "έπαιζε επίθεση" · κρατούσε δηλαδή τις δύο μπροστινές "σούβλες" κι έναν 3-4 χρόνια μεγαλύτερο του που έπαιζε άμυνα και κρατούσε τις πίσω "σούβλες". Την επιλογή αυτή την έκανε ο μικρός του ζευγαριού γιατί αυτός έβαζε τη δραχμή για να αντιμετωπίσουν τους νικητές του προηγούμενου παιχνιδιού κι αυτός διάλεγε τον κατά την γνώμη του ικανότερο μεγάλο έφηβο για να συμπληρωθεί η δυάδα. Βεβαίως δεν έλλειπαν και πολλές δυνατές αναμετρήσεις ανάμεσα σε ζευγάρια μεγάλων ηλικιών.

Τα επιφωνήματα που ακουγόntonταν στη διάρκεια του παιχνιδιού ήταν απίστευτα:

- Όφου κακομοίρη Χρήστο, όφου ... ααχ ... το φάγαμε

Αν χάναμε αμέσως με την πρώτη μας συμμετοχή θυμάμαι ότι αισθανόμουν ένα παράπονο για το ταίρι που είχα διαλέξει "ότι δεν το πήρε ζεστά" και τέτοια. Το ίδιο απίστευτη ήταν και η ορολογία που χρησιμοποιούσαμε: τις συνεχείς περιστροφές της σούβλας όταν στην απόγνωση μας νομίζαμε ότι μόνο έτσι θα βρίσκαμε τη μπάλα, τις ονομάζαμε «κοκορετσάδες», οι άντρες τα ξέρουν καλά αυτά, ας εξηγήσουν και στις κυρίες τι εννοούμε.

Θυμάμαι όμως και μια άλλη απίθανη λέξη που λέγαμε. Τα σουτ που έκαναν οι δυο ακραίοι της επιθετικής τριάδας, πολύ αποτελεσματικά παρεμπιπτόντως, τα ονομάζαμε "μπανιστήρια". Εγώ πρώτη φορά τότε άκουγα αυτή τη λέξη κι αγνοούσα το άλλο της νόημα. Δεν ξέρω αν οι μεγαλύτεροι το ήξεραν ή αν είχαν υπόψη τους κάτι συγκεχυμένο ή εν πάσει περιπτώσει κάπου το άκουσαν, ήταν εύχο, ταίριαζε στην περίπτωση και κόλλησε. Ούτως ή άλλως μας απασχολούσαν κι άλλα πράγματα σ' εκείνη την ηλικία, πολλές συνιστώσες διαμόρφωναν την κάθε μας αντίδραση.

Όταν πολλά χρόνια αργότερα συμπλήρωσα το ηλικιακό όριο κι «αξιώθηκα» να μπω στις μεγάλες αίθουσες της Αθήνας με τα συναφή παιχνίδια, προσπάθησα να επιβεβαιώσω αυτή την ορολογία, αυτόν όμως, τον δεύτερο όρο, δεν τον άκουσα πουθενά. Θυμάμαι τα πρωινά που τα μεγαλύτερα παιδιά δούλευαν, που και που μαζευόμασταν 2-3 μικροί και χαζεύαμε το ποδοσφαιράκι χωρίς καθόλου χρήματα. Τότε ήταν που ο μεν Νίκος ερχόταν και μας κυνηγούσε, ενώ ο Αλέκος, πιο ψαρωτικός αυτός, μας φώναζε από μακριά:

- Κοιτάχτε μη ρίξετε κάνα πορτοκάλι γιατί...

Είχε δίκιο κι αυτός αλλά είχαμε κι εμείς γιατί τα πορτοκάλια τα βρίσκαμε άφθονα σε απόσταση 5-6 μέτρων κι εκείνη την εποχή του χρόνου είχαν και το σωστό μέγεθος.

Χρήστος Ιωάννου Τερεζάκης

Σημαντική η προσφορά της "Κρητικής Εστίας" σε ΚΡΗΤΕΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ του Πνευματικού Ιδρύματος "Κρητική Εστία", το οποίο χάρη -κυρίως- σε ιδιωτικές δωρεές και χορηγίες στεγάζει στα δύο ιδιόκτητα κτήριά του, στο Παγκράτι, 180 παιδιά, ως επί το πλείστον Κρητικόπουλα, όλα φοιτητές και φοιτήτριες σε Ανώτατες και Ανώτερες Σχολές των Αθηνών.

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του ιδρύματος, το οποίο ανέλαβε καθήκοντα πριν από εννέα μήνες, σε ανακοίνωση του, στην οποία παραθέτει αναλυτικά στοιχεία που αφορούν οικονομικά δεδομένα (δωρεές, χορηγίες, κ.λπ.) του ιδρύματος "σε μια προσπάθεια όχι μόνο διαφάνειας, αλλά και, ίσως περισσότερο, γνωριμίας και ενημέρωσης", όπως χαρακτηριστικά αναφέρει.

Στην ανακοίνωση σημειώνεται, μεταξύ άλλων, ότι η "Κρητική Εστία" είναι "ένα μη κερδοσκοπικό Πνευματικό Ίδρυμα, μοναδικό στον ελλαδικό χώρο, καθότι το Δ.Σ. του εκλέγεται από τα αρωγά Κρητικά Σωματεία και Συλλόγους και δεν διορίζεται από το Δημόσιο αν και υπόκειται στον έλεγχό του, και το οποίο, Ίδρυμα, με τους ελάχιστους οικονομικούς πόρους, τους οποίους διαθέτει, προσπαθεί να προσφέρει την ευκαιρία στα θεμέλια του αύριο. Δηλαδή στα 180 παιδιά τα οποία έχει την δυνατότητα να στεγάσει, όχι όμως και να φροντίσει πλήρως, στα δύο ιδιόκτητα κτήριά του στο Παγκράτι".

Το Δ.Σ. της "Κρητικής Εστίας" επισημαίνει ότι "τα πάγια έσοδά μας προέρχονται από τα ενοίκια, τα οποία εισπράτουμε από τα κληροδοτήματά μας κι ανέρχονται σε 148.400 ευρώ ετησίως", ενώ "οι ετήσιοι μισθοί του προσωπικού (9 άτομα) ανέρχονται σε 170.212 ευρώ και οι φόροι τους οποίους καταβάλλουμε σε 61.000 ευρώ. Ο φετινός (2003) προϋπολογισμός ανέρχεται σε 805.069 ευρώ. Η ετήσια κρατική επιχορήγηση του οικονομικού έτους 2003 για την "Κρητική Εστία" είναι από τη Νομαρχία Αθηνών κι ανέρχεται στο ποσό των 50.000 ευρώ.

Από αυτούς λοιπόν και μόνο τους αριθμούς κατανοεί κανείς την τεράστια οικονομική ανάγκη και την περιορισμένη δυνατότητά μας. Γι' αυτό πάντα στηριζόμαστε στις ιδιωτικές δωρεές ή και τις χορηγίες τόσο σε χρήμα όσο και στα αναγκαία για την λειτουργία της Εστίας είδη", τονίζει το Δ.Σ. του Ιδρύματος.

W. J. Stillman

«Ημέρες στην Κρήτη του 1865»

Ρέθυμνο, Μάρτιος 20002.

Από την καλαισθητή έκδοση, σε μετάφραση Λίζας Εκκεκάκη, και επιμέλεια Γ. Π. Εκκεκάκη, με άγνωστα κείμενα για την Κρήτη του 19^{ου} αιώνα, σε περιορισμένο αριθμό χειροποίητων αντιτύπων, που μας έστειλε ο επιμελητής της σειράς Γ. Π. Εκκεκάκης, την οποία παρουσιάσαμε σε προηγούμενο τεύχος, παραθέτουμε ένα μικρό αλλά, χαρακτηριστικό, απόσπασμα από τις περιγραφές του Stillman, στις οποίες περιλαμβάνει αναφορές για τους Αρμένους.

πίζεται με ανάλογη αντίδραση φοροεισπρακτική, και όπου κανείς - εκτός κι αν ληστεύει ή εκμεταλλεύεται [την εισπραξη του φόρου], τη [λεγόμενη] δεκάτη - δεν μπορεί να γίνει πλούσιος; Σε μια χώρα όπου το κεφάλαιο φορολογείται με είκοσι τοις εκατό το χρόνο και θα μπορούσε περισσότερο αν κάποια σημαντική ανάγκη το απαιτούσε; Όπου ο Χριστιανός, ο μόνος πολίτης που εργάζεται, θα μπορούσε σε κάθε στιγμή να γίνει θύμα ληστείας και να χάσει τ' αποθέματα του, ή και το ίδιο το κεφάλι του σε πολλές περιπτώσεις, από κάποιο φιλάργυρο Μουσουλμάνο;

Μίλησα προηγούμενως για τη γενική φτώχεια των κρητικών σπιτιών και θα μπορούσα να προσθέσω επιφωνήματα και εντονότερους χαρακτηρισμούς μιλώντας για τους κατοίκους του Αποκόρωνα. Περιλαμβάνει πολλά χωριά που τα κατοικούν κυρίως Χριστιανοί - οι Μουσουλμάνοι είναι διάσπαρτοι - και παράγει πολύ λάδι. Θα μπορούσε να παράγει και δημητριακά και λαχανικά όσα θα 'θελε, αλλά ποιος ο λόγος αφού δεν υπάρχει ένας δρόμος που θα επέτρεπε μια συμφέρουσα μεταφορά στις πόλεις; Από τα προϊόντα τους, μόνο το τυρί και το λάδι βγάζουν τα έξοδα της μεταφοράς τους μέχρι τα Χανιά. Επομένως, εκτός απ' αυτά τα δυο είδη, δεν υπάρχει κανένα κίνητρο για να παράγουν περισσότερα απ' όσα καταναλώνουν οι ίδιοι οι χωρικοί. Είναι σχεδόν ουτοπικό να ζητήσεις δείπνο σε κάποιο απ' αυτά τα χωριά, εκτός κι αν μπορείς... «να τη βγάλεις» με μαύρο ψωμί κι ελιές και, το πολύ - πολύ χόρτα βραστά, αν είναι άνοιξη ή φθινόπωρο. Ένα πουλερικό έτοιμο για φάγωμα το κρατούσαν για εκμετάλλευση, κάτι που δεν μπορούσα να το καταλάβω, λες και τα αβγά είναι το μόνο που μπορεί να περιμένει κανείς από τις κότες.

Τα σπίτια των χωριών στις πεδιάδες γύρω από τις πόλεις είναι πολυτελή σε σύγκριση μ' αυτά εδώ: υπάρχει ένας και μοναδικός χώρος μοιρασμένος στα δύο για ανθρώπους και ζώα. Για τον ύπνο υπάρχει ένα ψάθινο χαλάκι, που ο Κρητικός σου το παραχωρεί πρόθυμα, για να κοιμηθεί ο ίδιος στο χωμάτινο πάτωμα. Αναριθμητοί φύλλοι και απεριόραπτη βρωμιά στους τέσσερις τοίχους είναι αυτά που θα πρέπει να περιμένεις ότι θα βρεις. Όμως μαζί μ' αυτά υπάρχει και κάτι στους χωρικούς της Κρήτης που εμπνέει σεβασμό. Κι εδώ στον Αποκόρωνα υπάρχει μια ράτσα σκληροτραχήλων και ανεξάρτητων ανθρώπων, στο έπακρο φιλοπόλεμων. Καθώς η πατρίδα τους είναι κατά κάποιο τρόπο η πύλη προς τα Σφακιά, που ανέκαθεν αποτελούσαν την εστία της πιο σκληρής αντίστασης στην τοπική τυραννία.

«Από την Απτέρα σώζεται ένα θαυμάσιο δείγμα κυκλώπειου τείχους που διατηρεί ολόκληρη σχεδόν την περίμετρο του. Διατηρούνται επίσης αρκετές δεξαμενές σε κατάσταση που να μπορούν ν' αποθηκεύσουν νερό. Κομμάτια μαρμάρου φαίνονται εδώ κι εκεί. Ο Pasley και ο Spart έχουν καταγράψει μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα επιγραφή η οποία περιέχει ένα ψήφισμα του Δήμου και η οποία είναι κτισμένη μέσα στα θεμέλια της μονής που προσφέρει καταφύγιο στους οδοιπόρους της νύχτας. Εμείς δεν μείναμε, αλλά ακολουθήσαμε το γεμάτο στροφές δρόμο μας που κατεβαίνει στις πεδιάδες του Αποκόρωνα. Η θέα μπροστά μας, καθώς κατεβαίναμε στα πιο χαμηλά εδάφη (γιατί, παρ' ότι χρησιμοποίησα τον όρο "πεδιάδες" πρέπει να πω ότι η χρήση του ήταν εντελώς συμβατική) το τοπίο έμοιαζε αλπικό υπό κλίμακα περίπου στο μισό. Οι γυμνές, γωνιώδεις, φαινομενικά κρυσταλλιασμένες κορυφές των Λευκών Ορέων υψώνονταν σηματοδοτώντας τον ουρανό κι έβλεπαν από ψηλά τον Αποκόρωνα, όπου χωριά με ασπρισμένα λιθόκτιστα κτίσματα λαμπύριζαν μέσα στους ελαιώνες που φαίνονται να καλύπτουν ολόκληρη την περιοχή. Ο δρόμος οδηγούσε κατηφορίζοντας σε μια ήσυχη κοιλάδα, όπου ελισσόταν, όλο στροφές, ένα ορμητικό καθαρό ρυάκι, στο οποίο, αυθόρμητα, έψαχνα σκαλίζοντας για κάποιο σημάδι πέστροφας. Πού ξανακούστηκε - εκτός από την Κρήτη - ποτάμι με καθαρό νερό Αύγουστο και Σεπτέμβριο, να μην έχει πέστροφες; Όταν κατεβήκαμε στη μικρή ισιάδα που περιβάλλει το ρυάκι αντιληφθήκαμε πόσο ανώμαλο και λοφώδες είναι το έδαφος του Αποκόρωνα... Στη λοφοπλαγιά απέναντι μας ήταν ο Στύλος, αξιοσημείωτος από τότε που έγινε το σκηνικό της πρώτης απόκρουσης του Μουσταφά πασά στην εκστρατεία του εναντίον των Σφακιών. Μια υπόθεση που καθυστέρησε τις επιχειρήσεις του για δυο βδομάδες και,

μεταξύ άλλων, στοίχισε στους Αιγυπτίους την απώλεια ενός Πασά. Τα γόνιμα εδάφη εδώ χαμηλά τρέφουν μεγαλόπρεπες ελιές που με το παράστημα και τις όμορφες συστάδες τους δημιουργούν ένα από τα πιο γραφικά σκηνικά που είδα στην Κρήτη. Προσπεράσαμε μια παρέα χωρικών που έβοσκαν τα πρόβατα τους ανάμεσα στις ελιές, παίζοντας αυλό ... και ήταν μια σκηνή βουκολική, δεν το έκαναν για να ζητήσουν ελεημοσύνη! Σταματήσαμε στους Αρμένους για να γευματίσαμε. Ένα κρύο πουλερικό, αβγά βραστά παραγωγής Κυθωνιάς, λίγο ψωμί όχι καλό και κρασί Αποκορώνου, δυσάρεστο στη γεύση, ήταν το φαγητό μας. Και η διαδρομή πάνω στο ζώο, από τις πιο ανώμαλες που έχω κάνει ποτέ, ήταν το ... ορεκτικό. Το σουνιστώ ανεπιφύλακτα σ' όσους δεν γνωρίζουν τι μπορούν να κάμουν για την όρεξη τα τραντάγματα στη σέλα ενός μουλαριού.

Η κοιλάδα του ποταμιού είναι μια από τις πιο καλά προσαρμοσμένες για υψηλή βλάστηση και ημιτροπικά φυτά που έχει να επιδείξει η λεκάνη της Μεσογείου. Διασχίσαμε το ποτάμι πολλές φορές εδώ κοντά. Εκβάλλει κοντά στο χωριό Καλύβες, θέση της Κισάμου και αρχαίο λιμάνι της Απτέρας. (Η Κίσαμος αυτή δεν πρέπει να συγχέεται με την άλλη, τώρα Καστέλι Κισάμου, για την οποία έχω μιλήσει προηγούμενως). Οι πολλές αστεϊρευτες πηγές που διαθέτει η κοιλάδα της εξασφαλίζουν εύκολη άρδευση, ενώ το έδαφος, καθώς είναι προσχωματικό κοντά στις όχθες και ασβεστούχο στις ράχες, δεν χρειάζεται παρά σωστή φροντίδα κι ένα μικρό κεφάλαιο για να γίνει παράδεισος για τον αγροτικό της πληθυσμό. Όμως τι μπορεί να γίνει σε μια χώρα όπου κάθε βελτίωση στην παραγωγή αντιμετω-

Μια γρήγορη ματιά στους αγώνες της Κρήτης

ΕΠΙΔΡΟΜΕΣ, ΛΕΗΛΑΣΙΕΣ, εμπρησμοί, σφαγές, εξανδραποδισμοί και κάθε είδους βασανιστήρια εις βάρος του Κρητικού λαού εκ μέρους των κατά καιρούς επιδρομέων δεν κατόρθωσαν να υποτάξουν την ψυχή της ωραιάς και πολυτραγουδισμένης Κρήτης μας και να αλλοιώσουν το εθνικόν φρόνημα των Κρητών.

Αι πρώτες σοβαρές επιχειρήσεις εναντίον της Κρήτης έγιναν το 823-824 από τους Άραβας με αρχηγόν τον Αβού Χαφς Ομάρ, ο οποίος αφού απεβίβασεν στην νήσον μας αρκετόν μαχητικώτατον και εμπειροπόλεμο στρατό έκαυσε τα πλοία του υπό τα όμματα του στρατού του διά να αφαιρέση από τους πολεμιστές του κάθε ελπίδα διαφυγής και έτσι να αναγκασθούν να πολεμήσουν με όλες των τις δυνάμεις, διά να κατακτήσουν την νήσον "την ρέουσαν μέλι και γάλα" κατά την έκφρασίν του.

Η νήσος ύστερα από κρατεράν αντίστασιν υπέκυψεν στον άνισον αγώνα και οι κατακτητές επιδόθησαν σε ανηκούστες θηριωδίες, σφαγές και λεηλασίες. Μαρτυρικό θάνατο βρήκε και ο τότε Αρχιεπίσκοπος της νήσου Κύριλλος.

Πολλές απόπειρες για απελευθέρωση της νήσου έγιναν, και μάλιστα με τη βοήθεια των Βυζαντινών, που δεν επέτυχαν και είχαν ως συνέπειαν πάντοτε την εις βάρος των κατοίκων νέων κάθε φορά σφαγών και ωμοτήτων. Η Κρητική ψυχή όμως έμενε αδούλωτη.

Το Βυζάντιον εθεώρησεν πλέον ζήτημα τιμής την ανάκτησιν της Κρήτης και το 960 ο Νικηφόρος Φωκάς βοηθούμενος από τους ενθουσιωδώς εξεγερθέντας Κρήτες απηλευθέρωσε την νήσον. Δεν έμελλε όμως να παραμείνη επί πολύ ελευθέρη και το 1212 περιέρχεται και πάλιν στην

κυριαρχία των Ενετών. Αρχίζει τότε ο βαρύν ενετικός ζυγός με τις διώξεις, τις ατιμίες και τα μεσαιωνικά βασανιστήρια εναντίον του ηρωικού και αδάμαστου Κρητικού λαού σε συνέχεια δεκαετηρίδων.

Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία είχε πάρει τον δρόμο της παρακμής και δεν ήταν σε θέση πλέον να βοηθήσει την Κρήτην, το 1453 κατελήφθη και η βασιλίδα των πόλεων. Διά την υπεράσπισίν της είχαν σπεύσει Κρήτες πολεμιστές, οι οποίοι και μετά την άλωσιν εξακολουθούσαν να πολεμούν. Ο ηρωισμός αυτός εκίνησε τον θαυμασμό του πορθητού, ο οποίος διέταξεν να απέλθουν με τη σημαία τους, τον οπλισμόν τους, και με την τιμή του πολέμου που αξίζουν σε παλληκάρια.

Μετά την πτώσιν της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας δεν εβράδυνεν να έλθη και η σειρά της Κρήτης με την έναρξιν των επιδρομών των Τούρκων εναντίον της.

Το 1537 αρχίζουν οι πρώτες επιδρομές αλλά οι Κρήτες μαζί με τους Ενετούς ανθίστανται σθεναρώς, και τελικά αναγκάζουν τους Τούρκους ν' αποχωρήσουν. Όμως και πάλιν οι ενετικές καταπιέσεις δεν σταματούν κατά του Ηρωικού λαού της Κρήτης. Τέλος το 1645 οι Τούρκοι καταλαμβάνουν την Κρήτην, εκτός του προπυργίου του Χάνδακος (το σημερινό Ηράκλειο), το οποίον ανθίσταται επί 25 χρόνια μέχρι την 26η Σεπτεμβρίου 1669, οπότε καταλαμβάνεται και αυτό.

Κατά τον πόλεμον αυτό εφρονεύθησαν περίπου 31 χιλιάδες Κρήτες και Ενετοί και 119.000 Τούρκοι. Ο Μέγας Βεζύρης κατακτητής Κιοπρουλής εύρεν το Ηράκλειο έρημον και κατεριπωμένον. Έτσι η Κρήτη μετά τον ενετικόν ζυγόν των 450 περίπου χρόνων εισέρχεται εις τον φρικτότερον ζυγόν των Τούρκων, όστις διήρκεσεν επί 26 περίπου δεκαετηρίδες.

Ήτο η μοίρα της υπερήφανης νήσου να γνωρίσει επί αιώνες τον βαρύν ζυγόν των βαρβάρων κατακτητών και να υποστή τόσα μαρτύρια και καταστροφές. Όμως παρέμεινεν η ψυχή της αδούλωτη και το φρόνημα των ηρωικών της τέκνων αδάμαστον. Δημεύσεις, καταπιέσεις, εξευτελισμοί, μαρτύρια, εξισλαμισμοί και τόσα άλλα δεν εστάθησαν ικανά να δαμάσουν την Κρητικήν ψυχήν.

Σχεδόν αμέσως μετά την υποδούλωσιν της Κρήτης υπό των Τούρκων εμφανίζονται οι Αρματολοί και Κλέφτες οι επονομασθέντες υπό των Τούρκων Χαϊνδες, οι οποίοι αποτελούν τους πρώτους πυρήνες και αρχίζουν οι επαναστάσεις εναντίον των Τούρκων κατακτητών από το 1692.

Η μία επανάστασις διαδέχεται την άλλην και το 1770 εξεργάγη η υπό τον ήρωα Δασκαλογιάννην στα Σφακιά, η οποία αποτυγχάνει. Συλλαμβάνεται ο θρυλικός Δασκαλογιάννης και μεταφέρεται εις Ηράκλειον, όπου τον έγδαρυν ζωντανόν. Οι επαναστάσεις συνεχίζονται. Το 1821, 1841, 1866, όπου με το ολοκαύτωμα του

Αρκαδίου γράφεται μία περιλαμπρη σελίδα δόξας στην ιστορία της Κρήτης.

Επαναλαμβάνονται οι επαναστάσεις το 1878, 1889 και 1896. Επιτέλους συγκινούνται οι Ευρωπαϊκές δυνάμεις "αι προστάτιδες" και καταλαμβάνουν την Κρήτην και απαιτούν την λήξιν των αγώνων της Κρήτης. Όμως οι Κρήτες δεν δέχονται την πλήρη ελευθερίαν τους και ζητούν την ένωσιν της νήσου με τη μητέρα Ελλάδα. Οι "προστάτες" της νήσου κανονιολοούν τας θέσεις των Κρητών επαναστατών στο Ακρωτήρι υπό του Ελευθ. Βενιζέλου. Οι επαναστάται δεν πτοούνται και όταν μια οβίδα των πολεμικών των θραύει τον ιστόν της σημαίας ένας λεβέντης πολεμιστής την αρπάζει και όρθιος αυτός γίνεται ζωντανός ιστός, ο δε Βενιζέλος με το τουφέκι στο χέρι απαντά στους ισχυρούς, που ηνωμένοι κανονιολοούν (Άγγλοι, Ιταλοί, Ρώσοι, Γάλλοι).

Μελανόν στίγμα έχει μείνει η πράξις αυτή των των Ευρωπαίων, ως επίσης και η ποταπή πρότασις τους περί αυτονομίας της νήσου υπό την επικυριαρχίαν του Σουλτάνου, ως ήτο φυσικόν ομοφώνως αι προτάσεις αυτές απορρίπτονται από τους Κρήτες. Το επόμενο έτος 1898 αρχίζουν οι σφαγές στο Ηράκλειον από τους Τούρκους που πυρπολούν, λεηλατούν, κατακρεουργούν και δεν φείδονται ούτε της ζωής του Άγγλου προξένου, τον οποίον σφάζουν. Η φοβερή τραγωδία πείθει εν τέλει τις Ευρωπαϊκές Δυνάμεις, ότι πρέπει να λάβουν ριζικά μέτρα και έτσι αποφασίζεται ο διορισμός του πρόηγκηπος Γεωργίου δευτεροτόκου υιού του Βασιλέως Γεωργίου του Α ως αρμοστού της Κρήτης.

"Ένωσις ή Θάνατος" ήταν το σύνθημα της εξεγέρσεως. Αποτέλεσμα των ηρωικών αγώνων του Κρητικού λαού, ήτο τελικά ή Κρήτη να γίνει επαρχία του Ελληνικού Βασιλείου. Και την 1ην Δεκεμβρίου 1913 παρουσία του βασιλέως Κωνσταντίνου και του ελευθερωτού Προθυπουργού της Ελλάδος Ελευθ. Βενιζέλου σε επισημοτάτη τελετή ανυψώθη στο ιστορικό Φρούριο "Φιρκά" Χανίων η ελληνική σημαία και επισφραγίσθη και ούτω τυπικώς η ένωσις της νήσου μετά της Ελλάδος.

Αιώνων αγώνες και θυσίες και αίματα και παντός είδους δηλώσεις εύρον την δικαίωσίν των με την απελευθέρωσιν και ένωσιν με τη Μητέρα της Ηρωικής Θυγατρός.

Αιωνία η μνήμη των Αθανάτων ηρώων μας, που με το αίμα των και με τις θυσίες των μας έχαρισαν τη Λευτεριά μας και την Ένωσιν με τη Μητέρα ΕΛΛΑΔΑ.

MIX. X. ΤΕΡΕΖΑΚΗΣ

Από τις σημειώσεις του αείμνηστου Μιχαήλ Λάμπρου Τερεζάκη (1912-1983), Εκάλη, Ιούλιος του 1976

Αυτοί που φεύγουν...

Πέθανε στις 11 Ιουλίου και ετάφη στις 12 στους Αρμένους, ο Γιώργος Μπουτσαράκης.

Πέθανε στις 26 Ιουλίου 2003 στην Αθήνα και ετάφη στο νεκροταφείο Βύρωνα ο Κωνσταντίνος Μπουρνάζος, ετών 82.

Πέθανε στις 21 Ιουλίου και ετάφη στις 22 στους Αρμένους ο Ιωάννης Εμμ. Σκανδάλης ετών 86. Ο Γιάννης ήταν σύζυγος της Δήμητρας και πατέρας της Κωνσταντίνας, του Μανώλη και του Γιώργου.

Πέθανε στις 26 Σεπτεμβρίου και ετάφη στις 27 στους Αρμένους, ο Κωνσταντίνος Νικολάου ετών 94. Ο Κωνσταντίνος ήταν σύζυγος της Ευαγγελίας και πατέρας της Μαριλένας.

Στη μνήμη Νικολάου Πριπάκη

Έξι μήνες επέρασαν που έφυγες παιδί μας και δεν εγύρισες να μας δεις και καίγεται η ψυχή μας.

Μέρες και νύχτες βρίσκεται η σκέψη μας για σένα ο νους μας πάει στα παλιά με μάτια βουρκωμένα.

Ήσουν ο μοναχογιός της οικογένειας μας και σε όλην μας την ζωή θα καίγεται η καρδιά μας.

Ήσουν νέος και όμορφος του χωριού καμάρι και όσοι σε γνώριζαν δεν σου έβρισκαν ψεγάδι.

Ήσουν αετός, ωραίο παλικάρι και πάταγες την γή οσάν το λεοντάρι.

Χάρε σκληρό και άπονε τι σου έφτεξε η οικογένεια μας και πήρες το αγόρι μας από την αγκαλιά μας.

Και ποιος θα πάει στον τάφο σου και δεν αναστενάζει πέτρινη να 'χει την καρδιά, θα λυπηθεί, θα κλάψει

Να δει τον τέτοιο μερακλή εις την φωτογραφία, μα είναι χαρτί και δεν μιλεί κι έχασε την αξία.

Η μάνα και ο πατέρας σου εκεία θα σε θεωρούνε θεέ μου δίνε τωνε παρηγοριά να αργήσουν να σε βρούνε.

Μα είναι μεγάλη συμφορά αν σκεφτείς λιγάκι να σβήσει από το χωριό το όνομα του Νίκου του Πριπάκη.

Ο θεός σου Πριπάκης Δημήτριος

Η προσευχή

Με τη συμπλήρωση 15 χρόνων από τον θάνατο της μητέρας μου και αντί μνημόσунου καταθέτω την βραδινή προσευχή που μου έμαθε εκείνη να λέω με τη βραδινή κατάκλιση.

Πέφτω κάνω το σταυρό μου
άρματα 'χω στο πλευρό μου
δούλος του θεού λογούμαι
και κανέναν δε φοβούμαι.

Ανέ καμιάσουνε τα μάτια μου
και κοιμηθεί το φως μου
εσέ 'χω Παναγιά μου
εις το προσκέφαλό μου

Αϊ Γιώργη καθαλάρη
με σπαθί και με κοντάρι
και το σήμαντρο κτυπά
ω παρθένα πανικός

που ζυγώνει τα κακά
και διασκορπά τσι πόνους

B.K.

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΟΡΙΑ

Στη μνήμη Παγώνας Στυλιανομανωλάκη και αντί στεφάνων προσέφεραν στην ενορία Αρμένων τα παιδιά της Ιωάννης και Αναστάσιος Στυλιανομανωλάκης 150€, οικογένεια Γεωργίου Πανηγυράκη 100€, οικογένεια Στυλιανού Στυλιανομανωλάκη 50€, οικογένεια Ιωάννου Παντελάκη 20€, οικογένεια Παρασκευά Χατζηπαράσχου 20€, οικογένεια Δημητρίου Κασαπάκη 20€, οικογένεια Μάρκου Βάθη 50€, Χρυσούλα Βάθη 20€, Ευάγγελος Βάθης 20€, Χρυσούλα Στυλιανομανωλάκη 40€, Αγλαΐα, Μαρία και Κική Χαβρεδάκη 150€.

Η κ. Αικατερίνη Χαιρετάκη από την Αθήνα καταγωγή Αρμένους προσέφερε στον ιερό Ναό Αγ. Νικολάου Αρμένων 90€ εις μνήμη των γονέων της Αντωνίου και Ελένης Χαιρετάκη.

Ο κ. Γεώργιος Χριστοδουλάκης από την Αθήνα, καταγωγή Αρμένους προσέφερε το ποσό των 100 € για τις ανάγκες του ιερού Ναού Αγ. Ιωάννου Αρμένων εις μνήμη γονέων και αδελφών.

Οι κ.κ. Μαρία και Άντζελα Τερεζάκη προσέφεραν το ποσό των 300 € για τις ανάγκες του ιερού Ναού Αγ. Νικολάου Αρμένων εις μνήμη Χρίστου Χαρ. Τερεζάκη.

Η κ. Μαρίκα Χαριτάκη - Ρούμελη προσέφερε το ποσό των 100 €, για τις ανάγκες του ιερού Ναού Αγ. Ιωάννου Αρμένων.

Η κ. Μαρία Τσιριγώτη προσέφερε το ποσό των 30 € για τις ανάγκες του ιερού Ναού Αγ. Ιωάννου Αρμένων εις μνήμη του πατέρα της Απόστολου Τσιριγώτη.

Η κ. Ειρήνη Χαιρετάκη προσέφερε το ποσό των 200 € για τις ανάγκες του ιερού Ναού Προφήτη Ηλία Αρμένων, εις μνήμη και αντί εξαμήνου μνημόσунου του συζύγου της Βασιλείου Χαιρετάκη.

Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο Αρμένων ευχαριστεί θερμά τους ως άνω δωρητές.

Για το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο
παπα Μανώλης Νικολακάκης

συνέχεια από τη σελίδα 1

Απύθηναν ανοιχτή πρόσκληση σε όλους, ώστε με ομοψυχία να προάγουν την ανάπτυξη στον όμορφο αυτό τόπο.

Απαιτείται «να φύγουμε από τις λογικές εκείνες που θέλουν το νησί διαιρεμένο. Διότι μπορεί μεν αυτές οι λογικές να δίνουν τροφή σε ορισμένες παρωχημένες αντιλήψεις και συμπεριφορές, δεν προάγουν όμως ούτε τον πολιτισμό, ούτε την ανάπτυξη, ούτε τις δυνατότητες του νησιού. Η Κρήτη και η ευημερία της δεν μπορεί να χτιστεί στο διαμελισμό των ιματιών του παρελθόντος». Τούτα επεσήμανε μεταξύ άλλων ο συγχωριανός μας υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών κ. Νίκος Χριστοδουλάκης, κατά την έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου, ενώ συμπλήρωσε:

«Πρέπει να παραμερίσουμε οριστικά όλες αυτές τις κούφιας λογικές είτε της υφαρπαγής, είτε της διαρπαγής, είτε της ανακατανομής, είτε της αδιέξοδης και – πιστεύω και άκομψης – αντιπαράθεσης που πολύ συχνά γίνεται. Και θα πρέπει όλοι να κινηθούμε σε μια λογική παγκρήτιας ανάπτυξης και παγκρήτιας συνεννόησης όχι μόνο σε επίπεδο συμβόλων και θεσμών, αλλά και σε επίπεδο πρακτικών λύσεων για την ανάπτυξη».

Στο σημείο αυτό καλό είναι να αναφέρουμε ότι την ίδια μέρα, εκτός των άλλων, απηύθυναν χαιρετισμό όλοι οι παριστάμενοι βουλευτές: η κα Ελένη Ανουσάκη (βουλευτής β' Αθηνών), ο κ. Μιχάλης Νεονάκης (βουλευτής Επικρατείας), ο κ. Δημήτρης Αποστολάκης και η κα Βαγγελιώ Σχοιναράκη (βουλευτές Ηρακλείου), ο κ. Μανώλης Λουκάκης (βουλευτής Ρεθύμνου) και οι κ.κ. Μανώλης Σκουλάκης και Σήφης Βαλυράκης (βουλευτές Χανίων). Ο βουλευτής Χανίων κ. Ευτύχης Δαμιανάκης απουσίαζε λόγω πένθους.

Ακολούθως, αξίζει να σημειωθεί η δήλωση του προέδρου της Παγκρήτιας Ένωσης κ. Γιώργου Πρασιανάκη, ο οποίος χαρακτήρισε το συνέδριο ως το μεγαλύτερο βήμα συνάντησης και έκφρασης των Κρητικών όλου του κόσμου, όπου εκτίθενται, προβάλλονται και διεκδικούνται τα δίκαια της Κρήτης και των Κρητικών, ενώ προσέθεσε ότι επιδίωξη της διοργάνωσης του Συνεδρίου είναι η προώθηση των προβλημάτων των αποδήμων και η διατήρηση του ομφάλιου λώρου που έχουν με τη γενέτειρά τους.

Από πλευράς του, ο πρόεδρος της Παγκρήτιας Αδελφότητας Μακεδονίας κ. Νίκος Παπαδάκης επισήμανε ότι το συνέδριο είναι το αποτέλεσμα του κοινού προβληματισμού και διαλόγου ανάμεσα στις οργανώσεις των αποδήμων Κρητικών και των φορέων του νησιού. Επίσης, σημείωσε ότι η εν λόγω συνάντηση αφορά στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον της Κρήτης, ενώ συμπλήρωσε ότι η ανάγκη

για ισόρροπη ανάπτυξη, με ανάδειξη και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και με σεβασμό στο περιβάλλον, θα μπορούσε να είναι ο μόνιμος και διαρκής στόχος και προβληματισμός.

Ειδικότερα και περνώντας στη δεύτερη συνεδρία της πρώτης μέρας των εργασιών με θέμα: «οι πλουτοπαραγωγικοί πόροι και η επιχειρηματικότητα στην Κρήτη», υπογραμμίζουμε την

Οι συγχωριανοί μας Ντίνος Μαραγκουδάκης συνεργάτης του Υπουργού Ν. Χριστοδουλάκη, και οι αντιπρόσωποι του συλλόγου μας Σοφία Τερεζάκη Ειδική Γραμματέας και ο Γιάννης Τερεζάκης Αντιπρόεδρος.

ιδιαίτερη μνεία των εισηγητών στη σημασία του τουρισμού αναφορικά με τη συνδρομή του στην οικονομική ανάπτυξη του νησιού. Η επίλυση του χρόνιου ενεργειακού προβλήματος, η βελτίωση των οδικών δικτύων και κυρίως του νότιου άξονα, όπως και η ανάπτυξη των λιμανιών της Παλαιόχωρας και του Τυμπακίου και η επικείμενη λειτουργία του αεροδρομίου στο Καστέλι Ηρακλείου ως πολιτικού συνιστούν τα βασικά έργα υποδομής που όλοι συμφώνησαν ότι θα βελτιώσουν τη συνολική εικόνα του νησιού.

Η Κρήτη ως προορισμός μπορεί να προσφέρει πλήθος εναλλακτικών μορφών τουρισμού, ενώ το καλό κλίμα του τόπου παράσχει τη δυνατότητα αξιοποίησης του μέρους όλες τις εποχές του χρόνου. Τούτα τόνισαν τόσο ο γενικός γραμματέας Τουρισμού κ. Δημήτρης Γεωργαράκης όσο και οι κ.κ. Κώστας Ξυλούρης (νομαρχιακός σύμβουλος Ηρακλείου) και Γεώργιος Ξυλούρης (Πρόεδρος του Επιμελητηρίου Ηρακλείου).

Τη δυνατότητα, τέλος, δορυφορικής μετάδοσης των προγραμμάτων των τοπικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών «στα πέρατα του κόσμου», παρέχει το υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών, όπως ανακοίνωσε – κατά το χαιρετισμό του στο συνέδριο – ο αρμόδιος υφυπουργός κ. Μανώλης Στρατάκης. Αναλυτικότερα, η εν λόγω μετάδοση θα πραγματοποιηθεί μέσω του δορυφόρου Hellas Sat και την αξιοποίηση της ψηφιακής πλατφόρμας πολυμέσων, ενώ όπως σημείωσε ο κ. Στρατάκης πολύ σύντομα αυτές οι «πρωτόγνωρες» δυνατότητες θα αξιοποιηθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και η σχέση των αποδήμων με την πατρίδα θα πάρει μια εντελώς νέα διάσταση.

Κλείνοντας, υπενθυμίζουμε ότι στο συνέδριο πραγματοποιήθηκαν και άλλες συνεδρίες με θέματα σχετικά με το σχέδιο ανάπτυξης της Κρήτης, την εκπαίδευση και την έρευνα σε σύνδεση με το διεθνές περιβάλλον, την προστασία και ανάδειξη της αρχαιολογικής κληρονομιάς της Κρήτης, τη νεώτερη ιστορία του νησιού, την κρητική εθνογραφία, καθώς και αναφορικά με τα κοινωνικά προβλήματα και τα θέματα που απασχολούν τους αποδήμους. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν μια κρητική βραδιά στην Ακαδημία, πολιτιστικές εκδηλώσεις και εκδρομές και στους άλλους νομούς του νησιού, ενώ να επισημάνουμε και την παρουσία εκ μέρους του συλλόγου μας των Γιάννη Τσακιράκη, Σοφία Τερεζάκη και Γιάννη Τερεζάκη.

ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Αρμενιανές επιτυχίες

Μεγάλη επιτυχία και φέτος των μαθητών του Λυκείου που κατάγονται από το χωριό μας. Συμμετέχουμε στην χαρά τους και των οικογενειών τους, τους ευχόμαστε ολόψυχα καλή επιτυχία στις σπουδές τους, και καλή σταδιοδρομία.

Αβερκάκη Αγγελική του Γιώργου και της Χαρίκλειας, πέτυχε στο τμήμα Βρεφονηπιοκομίας του ΤΕΙ Αθήνας.

Ζουμπάκη Λουκία του Κωνσταντίνου και της Ειρήνης Στυλιανομανωλάκη, πέτυχε στο τμήμα Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής του ΤΕΙ Κρήτης στον Άγιο Νικόλαο.

Ζουμπάκης Στέλιος του Κωνσταντίνου και της Ειρήνης Στυλιανομανωλάκη, πέτυχε στο τμήμα Φυτικής Παραγωγής του ΤΕΙ Κρήτης στο Ηράκλειο.

Κολώνη Κυριακή του Χρήστου και της Ελένης, πέτυχε στο τμήμα Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Κρήτης στο Ηράκλειο.

Νικητάκη Ηλέκτρα του Χρήστου και της Ίνγκε, πέτυχε στο τμήμα Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος του ΤΕΙ Κρήτης στα Χανιά.

Παπαδάκης Μάνθος του Γιάννη και της Χρυσούλας, πέτυχε στο τμήμα Ηλεκτρολογίας του ΤΕΙ Πειραιά.

Τσακίρακης Στέλιος του Γιάννη και της Βασιλικής, πέτυχε στο τμήμα Πληροφορικής του

Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Χατζηδάκη Μαρίτα του Γιάννη και της Ζαμπίας, πέτυχε στο Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο.

Αποστολίδου Έλση του Μιχάλη και της Μαρίας Παρασκευάκη, πέτυχε στο τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Στους επιτυχόντες η «Ελευθερόπολις» και το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας εκφράζουμε τα θερμά συγχαρητήριά μας, ευχόμαστε καλές σπουδές, και πάντα επιτυχίες στη ζωή τους. Στους γονείς και συγγενείς ευχόμαστε να τους χαίρονται και να τους καμαρώνουν.

Ευχόμαστε ολόψυχα καλή σταδιοδρομία και στα Αρμενιανάκια που τέλειωσαν με επιτυχία τις σπουδές τους.

Ο Καλλιτσάκης Ιωάννης του Γεωργίου και της Ελένης Αβερκάκη πήρε το πτυχίο της Ιατρικής από τη Ρουμανία, και την ισοτιμία από το ΔΙΚΑΤΣΑ.

Η Κατερίνα Παπαγιαννάκη κόρη του Γιάννη και της Μαρίας πήρε την ειδικότητα του γιατρού - Ακτινολόγου από το Ιπποκράτειο Νοσοκομείο Αθηνών.

Συγκέντρωση στο Στύλο

"Αυθαίρετες ενέργειες", "απαράδεκτη τακτική", "ασυνέπεια των δεσμεύσεων", "απαξίωση". Αυτούς τους χαρακτηρισμούς σε βάρος του ΟΑΔΥΚ "εκτόξευσαν" οι κάτοικοι του Στύλου που διαμαρτύρονται ενάντια στην πρόθεση του Οργανισμού να λειτουργήσει αντιληοστάσιο εντός του χωριού τους στη θέση Μεθισσόκηπος-Γαρνεράς.

Στις 28/9 πραγματοποιήσαν συγκέντρωση διαμαρτυρίας στο χώρο του αντιληοστασίου, θυροκόλλησαν ψήφισμα της γενικής συνέλευσης του χωριού και απαίτησαν το αντιληοστάσιο να μην γίνει στο χωριό τους καθώς η υπεράντληση του νερού θα έχει ως αποτέλεσμα την καταστροφή της πλούσιας χλωρίδας του ποταμού Κοιλιάρη. Σύμφωνα με τους κατοίκους, ο Οργανισμός ενώ έχει πάρει εγκρίσεις στις περιβαλλοντικές μελέτες που κατέθεσε από τρία υπουργεία δεν έχει υλοποιήσει κανένα έργο για ανάληψη του περιβάλλοντος της περιοχής όπως είχε υποχρέωση. Η Γενική συνέλευση των κατοίκων του Στύλου εξέδωσε ψήφισμα, τα βασικά σημεία του οποίου είναι τα παρακάτω:

- Να συγκροτήσουμε Επιτροπή αγώνα και μαζί με τον Δήμο Αρμένων να μην επιτρέψουμε κατ' ουδένα τρόπο να εγκαταστασθεί και να λειτουργήσει το αντιληοστάσιο του ΟΑΔΥΚ στη θέση Μεθισσόκηπος-Γαρνεράς, λόγω άμεσου κινδύνου υπεράντλησης των νερών των πηγών του Στύλου με καταστροφική συνέπεια την αποξήρανση του ποταμού Κοιλιάρη.
- Να απομακρυνθεί άμεσα ο ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός έως την επίλυση του προβλήματος.
- Να προχωρήσει ο Δήμος Αρμένων, σε συνεργασία με την επιτροπή αγώνα, στην ανάληψη άμεσων πρωτοβουλιών και να καταγγείλει τον ΟΑΔΥΚ προς κάθε αρμόδιο κρατικό φορέα, για την απαράδεκτη λειτουργία του έναντι των υποχρεώσεων και των δεσμεύσεων που απορρέουν από τη νομοθεσία, και τις συμβάσεις που έχει υπογράψει.
- Να ξεκινήσει άμεσα διάλογος από μηδενική βάση που θα αφορά στο διαχειριστικό σχέδιο της περαιτέρω πορείας των έργων.
- Να συνεχίσει ο Δήμος Αρμένων την προσπάθεια

του για σύνταξη και ολοκλήρωση της μελέτης των επιστημονικών φορέων (Ινστιτούτο Γεωλογικών Μεταλλευτικών Εφαρμογών (ΙΓΜΕ)-Πολυτεχνείο Κρήτης-Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων (ΔΕΒ) για τη διαχείριση των νερών της ευρύτερης περιοχής της λεκάνης του ποταμού Κοιλιάρη, σύμφωνα και με την οδηγία 2000/60 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Η επιτροπή αγώνα μαζί με τον Δήμο Αρμένων θα συντονίζουν τις περαιτέρω αγωνιστικές κινητοποιήσεις μέχρι την οριστική δίκαιη επίλυση του προβλήματος και δεν θα επιτραπεί καμία εργασία στο εν λόγω αντιληοστάσιο μέχρι την κατάθεση της οριστικής μελέτης, σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση που έχουν συντάξει οι αναφερόμενοι επιστημονικοί φορείς. Οι περιβαλλοντικοί όροι της οριστικής μελέτης θα πρέπει να γίνουν σεβαστοί από κάθε πλευρά.

- Η λαϊκή συνέλευση καλεί το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Αρμένων να κάνει το παρόν ψήφισμα απόφασή του.

Πηγή: «Χανιώτικα Νέα»

Δωρεές στην εφημερίδα μας

Το περασμένο τρίμηνο λάβαμε από τους

αγαπητούς αναγνώστες τα παρακάτω ποσά	
Βαρυμιάτου Ζηνοβία	20
Κουράκης Θεόδωρος	20
Βιριράκης Δημοσθένης (Αθήνα)	20
Τσακίρακης Στέλιος του Κων/νου	20
Τερεζάκη Σοφία και Μίκα του Κων/νου	20
Γαλανάκης Μιχάλης (Νιο Χωριό)	20
Οικογένεια Νικολάου Τσακίρακη	
εις μνήμη Νικολάου Νικ. Τσακίρακη	100
Πολυχρονιάδης Δημήτριος (Έδεσσα)	30
Κουρομικελιάκης Λευτέρης	20
Βαγιωνάκης Γιάννης	20
Νικητάκη - Δανάη Ευαγγελία	20
Νικητάκη - Βατού Μαρία	20
Αβέρκιος Δεονάς	20
Καραγιαννάκη - Φακίρη Κατίνα	20
Παπνιωτάκη Σοφία & Παπνιωτάκη - Σπανουδάκη Μαρία	20
Τερεζάκης Γεώργιος, Βιριράκης Γεώργιος,	
Βιριράκης Αντώνης	30
Γιανναράκης Μανώλης	30
Τερεζάκης Σπύρος	30
Καλλιβερέτακη Μαρία	10
Φρεσκάκη Αργυρώ	20
Ψωμάς Γιώργος	30
Καλλιβερέτακη - Νικολάου Ευαγγελία	20
Χαριτάκη - Κόρκος Τέρψη	50
Χαριτάκη - Ρούμψη Μαίρη	50
Καλλιβερέτακη - Αννιτάκη Κούφα	20
Αβερκάκης Γιώργος	50
Πριπάκης Δημήτρης	15
Τσακίρακη Αργυρώ	50
Πριπάκη Εθισάβη & Πριπάκη - Κουντάνη Μαίρη	50
Μιχαηλογιάννη Ασπασία του Γεωργίου	30
Ανώνυμος	15
Νικάκη - Μαραγκουδάκη Βούβα	50
Παπαγιαννάκης Παναγιώτης	120\$
Σταματάκης Ανδρέας	30
Παπαδοπούλου Κούφα	35

Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.

Οι οικονομικές προσφορές μπορούν να αποστέλλονται με ταχυδρομική επιταγή στην διεύθυνση Τσακίρακης Γιάννης Σουλίου 124, 173 42 Αγ. Δημήτριος ή να κατατίθενται στο λογαριασμό 156/761034-33 της Εθνικής Τράπεζας, και στη συνέχεια να ενημερώνετε την εφημερίδα στο τηλέφωνο 9916613, για να σας σταλεί η σχετική απόδειξη.

Η "Ε" θέλοντας να είναι συνεπής ως προς το χρόνο έκδοσης της, ενημερώνει τους αγαπητούς συνεργάτες της ότι η ύλη που θα δημοσιευθεί στο επόμενο φύλλο θα πρέπει να έχει φτάσει στην εφημερίδα μέχρι 25 Νοεμβρίου 2003.